БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН ● № 154 (19.825). ● 1987 йил 5 июль, якшанба ● Баҳоси 3 тийин.

М. С. Горбачев билан Р. Гандининг яна бир учрашуви

3 июль куни М. С. Горбачев билан Ражив Ганди яна ўша ўзаро ишонч ва рўйростлик руҳида яккама-якка суҳбатларини давом эттириб ниҳоясига етказдилар, бир қанча халқаро муаммоларни, айниқса иккала давлат хавфсизлигига бевосита тааллуқли муаммоларни батафсил кўриб чиқдилар. Икки томонлама алоқаларнинг принципиал масалалари хусусида ҳам гаплашиб олинди.

(ТАСС).

ДЎСТЛИК ВА ТИНЧЛИК БАЙРАМИ

СССРда Ҳиндистон фестивалининг очилиш маросими

Тарихда ҳали бундай воқеа бўлмаган: биринчи марта бир буюк халқ ўз мамлакатида иккинчи буюк давлатнинг халқини кутиб олмоқда. Ҳиндистоннинг СССРдаги миллий фестивали ўзининг миқёслари ва аҳамияти жиҳатидан ноёб ҳодиса бўлиб қолиши лозим. Кўп асрли алоқалар билан боғланган мамлакатлар дўстона қўл олиш учун бақамти келиб, халқаро ҳамкорликнинг янги саҳифасини очмоқдалар.

Бир йил давом этадиган бу байрам тинчлик, эзгулик ҳамжиҳатлик идеалларига хизмат қилади. 3 июль куни Москвада бошланган кўрикнинг маршрутлари бутун советлар диёри бўйлаб ўтади.

Кремлнинг собор майдони, соат 16-ю 30 минут. Ҳинд чолғу асбобларининг ёқимли оҳанглари курантнинг таниш бонги билан ҳамоҳанг янграйди.

Йиғилганлар фестивалнинг тантанали очилиш маросимига келган КПСС Марказий Комитети Бош секретари М. С. Горбачевни рафиқаси билан ва Ҳиндистон Бош министри Ражив Гандини рафиқаси билан қизғин қарсаклар чалиб кутиб олдилар. КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР Министрлар Советининг Раиси Н. И. Рижков, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР ташқи ишлар министри Э. А. Шеварднадзе, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, КПСС Москва шаҳар комитетининг биринчи секретари Б. Н. Ельцин, КПСС Марказий Комитетининг секретари А. Ф. Добринин, бошқа расмий кишилар ҳам шу ерда эдилар.

Рус одатига кўра миллий либослардаги қизлар ва йигитлар ҳиндистонлик ҳурматли меҳмонга миллий нон-туз тутадилар. Миллий туҳфалар кўтарган бир гуруҳ ҳинд ёшлари совет раҳбари ҳузурига келадилар. Баркашларнинг бирида гуруч, сув, ҳўл мевалар, гуллар қўйилган мис идиш. Қадимий халқ уни равнақ, маъмурчилик, эзгу ниятлар рамзи сифатида кумбхам деб атайди. Совет ва ҳинд раҳбарлари бўйнига гулшодалар осадилар.

Йиғилганлар ҳузурида **М. С. Горбачев** билан **Р. Ганди** нутқ сўзладилар.

Тантанали маросимнинг янги боби бошланади. Иккала давлат раҳбарлари шу кунга атаб махсус чиқарилган нашрларни бир-бирларига тақдим этадилар. Улар орасида XX аср совет адабиётининг ҳинд тилига таржима қилинган йигирма томлик кутубхонасидан дастлабки икки томи ва ҳинд адабиётининг рус тилига таржима қилинган мана шундай нашрининг икки томи бор. Уларга Ленин ва Маҳатма Ганди, Луначарский ва Жавоҳарлаъл Неру, Максим Горький ва Рабиндранат Тагор асарлари киритилган. Рангдор почта миниатюралари ҳам унутилмас воқеани акс эттиради.

Ҳиндистон билан Совет Иттифоқининг дўстлиги макон ва замон оша ташланган кўприкларга айланди, биргаликдаги конкрет ишларда мужассамлашди, маънавий қардошлик тарзида чуқур илдиз отди. Инсониятнинг энг яхши ихтироларидан бири, фикр ва билим, қудратли ва гўзал сўз хазинаси бўлмиш китоб шу бирликнинг рамзига айланди.

Собор майдонидаги тантана ер ва элни, табиат ва коинотни шарафлайдиган, барча холис ниятли кишиларнинг орзуси — тинчликни шарафлайдиган ёрқин байрам рақси билан тугади.

Ҳинд дарахти Москва диёрида шу порлоқ умид нишонаси бўлиб қолади: иккала давлат раҳбарлари Кремль ҳовлисига Ҳимолай кедри — деодор кўчатини ўтқаздилар. Шу ниҳол иккала халқнинг дўстлиги каби амал олиб, гуркираб ўсиши учун унинг илдизига икки азим дарё — муқаддас Ганг ва буюк Волга сувларидан қуйилди.

Турли миллат кишиларини бир оилага жипслаштирган ришталардан ҳам муқаддасроқ нарса йўқ. Бироқ ҳамоҳанг ураётган қалбларнинг бир-бирига интилиши, келажакка интилган фикр ва туйғуларнинг муштараклиги қон-қардошликдан ҳам кучлироқдир.

Энг порлоқ идеалларнинг рўёбга чиқиши барча замонлар ва халқларнинг улуғ зоти — Лениннинг номи билан боғланган. М. С. Горбачев билан Р. Ганди, тантанали маросим қатнашчилари Владимир Ильич Ленин ҳайкали томон йўл оладилар. Ҳиндистон ва Совет Иттифоқи раҳбарлари монумент пойига гуллар қўядилар.

«Дружба — дости» деган қимматли сўз одамларни ўзаро яқинлаштириш, бир-бирини яхшироқ билиб олишда ва тушунишда уларга ёрдам бериш мақсадини кўзловчи байрамнинг моҳиятини ифодалайди. Бугун бутун Москвада мавж урган фестивалнинг серфайз, ҳаяжонли муҳити ҳамма жойда сезилиб турибди. Ўзига хос ҳинд безаклари шаҳримизга ярашиб тушган. Қадимий танга фонидаги гўзал оҳу тасвирланган эмблема шу безакларнинг энг муҳим нишонасидир. Узун ёлли шерларнинг ғаройиб тасвирлари қадим асрлардан бизгача етиб келган. Олижаноблик, қудрат ва саховат рамзи бўлган бу тасвирлар Давлат гербидан ўрин олган. Миллий байроқнинг сариқ, яшил, оқ, кўк ранглари байрам бўёқларига пайваста бўлиб кетган. Ҳинд фестивали совет пойтахти кўчаларида ҳаммага қувонч ва табассум улашиб юрибди. Мана, у Боровицкий тепалигидан тушиб, кенг сув магистралига чиқди. Ғаройиб Флотилия ҳинд артистларини ўз бағрига олди: шунчаки кемалар эмас, балки сузувчи саҳна майдончалари йўлга тушди. Шу майдончаларда одатдан ташқари концертлар — музика, қўшиқ, рақслар ижро этила бошлади. Москва-река соҳиллари эса очиқ ҳаводаги улкан томошахона бўлиб қолди.

Сувдаги бу фусункор манзара бир ярим соат давом этди — махсус рейс худди шунча вақт ичида Лужникига етиб борди. Бу ерда эса шовқин-суронли шўх ярмарка бошланиб кетди. «Утсав» деб аталган машҳур халқ байрами ўз юртида айни шундай ўтади. Бу сўз стадионга кираверишдаги аркларда Ҳиндистондаги барча тил ва лаҳжаларда ёзиб қўйилган. Стадион территориясида миллий меъморчилик услубида ясалган қирқтадан кўпроқ минора ва арк қад кўтариб турибди. Бу минора ва аркларнинг рамзий маъноси бор: халқ одатига кўра, улар меҳмонларни табриклайди. Меҳмонларга эса филлар пешвоз чиқади — инсоннинг меҳнатсевар ва ақлли ёрдамчилари Ҳиндистонда жуда иззат-икром қилинади ва шу боисдан бирорта байрам филларсиз ўтмайди. Мана, Лужникида ҳам бамисоли «Утсав» учун меҳр билан безатилган жониворларнинг моҳирона ясалган ҳайкаллари ўрнатилган. Алоҳида тантанали воқеаларда қўлланиладиган бамбук, газламалар, рангли зар қоғозлар Москвадаги шу ҳиндилар бурчагини безашда ишлатилган. Савдо расталарига қўйилган нарсаларнинг номларини айтган билан адо бўлмайди. Уста пазандалар ҳам бу ерда мусобақалашмоқдалар: фақат байрам кунлари пишириладиган энг лаззатли таомларни ҳинд ошпазлари қўлидан тановвул қилиш мумкин.

«Утсав» ҳайқириқлари, қўшиқлари, музикалари тинимсиз янграйди. Ўзига хос фольклор коллективлари кўзни қамаштирувчи либослар, грим ва ниқоблар билан, рақкосаларнинг гўзал хироми билан, дўмбираларнинг така-туми билан, сурнайларнинг ёқимли товуши билан ҳинд қишлоғи кўчасининг муҳитини Лужникига келтиргандек бўлди.

Бу ерга **М. С. Горбачев** билан **Р. Ганди**нинг келиши байрамнинг олий нуқтаси бўлди. Совет ва ҳинд раҳбарлари ҳамда уларнинг рафиқаларини совет ва ҳинд фестиваль комитетларининг раислари В. Г. Захаров билан П. В. Нарасимха Рао кутиб олдилар.

Суратда: фестивалнинг очилиш маросими акс эттирилган.

Сўнгра М. С. Горбачев ва Р. Ганди билан бирга **В. И. Воротников, А. А. Громико, Л. Н. Зайков, Е. К. Лигачев, В. П. Никонов, Н. И. Рижков, Н. Н. Слюньков, М. С. Соломенцев, В. М. Чебриков, Э. А. Шеварднадзе, А. Н. Яковлев, В. И. Долгих, Б. Н. Ельцин, Н. В. Тализин, Д. Т. Язов, А. П. Бирюкова, А. Ф. Добринин, А. И. Лукьянов, В. А. Медведев, И. В. Капитонов** марказий ложадан жой оладилар.

М. С. Горбачев билан **Р. Ганди** нутқ сўзлайдилар. Уларнинг нутқлари қарсаклар билан кутиб олинади.

Ҳиндистон Бош министри фестивални очиқ деб эълон қилади.

Ҳиндистонни ҳақли равишда жонли этнография музейи деб атайдилар. 25 штатни бирлаштирган бу мамлакатнинг қиёфаси чиндан ҳам хилма-хил, шу штатлардан ҳар бирининг ўзига хос белгилари, хислатлари, характери бор. Ҳиндистоннинг турли жойларидан келган артистлар ўз ватани ҳақида ифодали санъат тили билан ҳикоя қиладилар. Бу гўзал достонда биринчи сўз ҳақли равишда севикли диёрини куйловчи халқ қўшиқчиси — тенгсиз Сутрадхарга берилади.

Бахшининг овози тиниши биланоқ бир лаҳзада улкан стадион майдони жонланиб кетади. Бирданига йигирма икки саҳнада ажойиб ўлкадаги битмас-туганмас афсоналар ва ривоятлардан туғилган жозибадор ҳаракатлар бошланади. Ҳиндистоннинг классик рақсларидан бири — «Манипури» замон ҳукмига тобе эмас. Ривоятларда айтилишича, бу рақсни Шива худоси баланд тоғлар билан ўралган водийда яшовчи одамларга туҳфа қилган. Бхарата—Натьямни ижро этувчи қизлар енгил ва бемалол ҳаракат қиладилар. Бироқ бу санъатнинг бутун нозиклигини эгаллаб олиш учун болаликда ўқиб, ўрганмоқ керак. Мазкур рақс юзага келган штат — Тамилнадуда рақс мактаби ишлаб турибди.

Халқ ижодиёти руҳини ўзига сингдириб олган ажиб томоша тобора янги-янги бўёқлар билан яшнаб боради. Майдон марказида ўн саккиз метр баландликда ўрнатилан баҳайбат саккиз қиррали экранда кўзга ташланган кинокадрлар улуғвор спектаклнинг ўзига хос декорацияси деса бўлади. Томошабинлар бамисоли Ҳиндистонга саёҳат қилгандек, «гуллар шаҳри» — Жайпурни, кокос пальмалари диёри — Кералани кўрадилар, «худолар макони» деб ном чиқарган «олис мамлакат» — Ориссагача етиб борадилар. Беш юз йил муқаддам ўз моллари билан Бидарга келган (ҳозир бу Карнатака штати шимолидаги сокин шаҳарча) тверлик савдогар Афанасий Никитин воқеаси ҳақиқий ва афсонавий ҳодисаларнинг мана шу мажмуасида эртакдан қолишмайди. Жасур кашшоф олис соҳиллардан «уч денгиз ортида» яшовчи халққа нисбатан эзгу туйғулар билан қайтиб келган эди. Шу тариқа икки буюк халқнинг ўтмишдан давом этиб келаётган ўзаро самимий меҳр-муҳаббати ҳозирги кунда доимо мустаҳкамланмоқда.

Байрамнинг якунловчи садолари шодлик, тинчлик, дўстлик, бахт-саодат ғояларини тасдиқлайди. Анъанавий ҳинд мушакбозлигининг афсонавий нақшлари билан ва Москванинг тунги осмонини ёритган салют шодалари чақмоқ ва нурнинг қудратли симфониясига айланди.

Марҳабо, фестиваль!

Ҳиндистон Республикаси ва Совет Иттифоқи Давлат гимнлари янграйди.

Л. БЕРНАСКОНИ, О. СВИСТУНОВА, А. БЕЛИКОВ, В. ЯНЧЕНКОВ.
(ТАСС мухбирлари).

СОВЕТ ҲУКУМАТИНИНГ БАЁНОТИ

Кейинги вақтларда Форс кўрфазида кескинлик хатарли равишда кучайиб бормоқда. Савдо ва бошқа тинчлик мақсадларидаги юкларни ташиш учун анъанавий равишда фойдаланиладиган халқаро сувларда кескин кўпайиб кетган ҳарбий кемалар, шу жумладан шу муҳим райондан минглаб километр олисда жойлашган давлатларга қарашли ҳарбий кемалар изғиб юрибди. Эрон билан Ироқ ўртасида кўп йиллик бемаъни уруш давом этаётганлиги вазиятнинг кескинлашувига объектив равишда имконият яратмоқда. Натижада ўша ердаги воқеалар шундай бир хатарли маррага яқинлашиб келмоқдаки, бу маррадан кейин регионал можаро халқаро кризисли вазиятга айланиб кетиши мумкин.

Мазкур жараёнларни ўз вақтида тўхтатмаган ва назорат остига олмаган тақдирда шу жараёнлар ҳатто можарога жалб этилган давлатларнинг хоҳиш-иродаси ва муддаолари холис бўлишига қарамай, халқаро тинчлик ва хавфсизлик учун жиддий таҳликага айланиб кетиши мумкинлиги мутлақо равшан. Воқеаларнинг бундай бориши бутун халқаро ҳамжамиятни ҳаққоний ташвишга солмоқда. Бу ҳол кенгайиб бораётган можаро манбаига бевосита яқин жойлашган Совет Иттифоқини ҳам ташвишлантирмаслиги мумкин эмас.

Шундай шароитда Форс кўрфази зонасидаги кескинликни батамом камайтиришга, Эрон—Ироқ урушини тезроқ тугатишга кўмаклашадиган шошилинч ва самарали чоралар кўришга қатъий эҳтиёж туғилмоқда. Гап мазкур мақсадларга реал равишда эришишга ҳақиқатда қаратилган тадбирлар тўғрисида боряпти. Гўё денгизда кема қатнови хавфсизлиги ёки Форс кўрфазида «барқарорликни таъминлаш» тўғрисида ғамхўрлик қиляпмиз деган, амалда эса тор ғаразли худбинлик режаларини назарда тутувчи сохта чора-тадбирларга мутлақо йўл қўйиб бўлмайди. Ҳозир Қўшма Штатлар айни шу хилдаги хатти-ҳаракатларни қилмоқда. Қўшма Штатлар Ер юзининг стратегик жиҳатдан муҳим бўлган шу районида ҳарбий-сиёсий гегемонлик қилишдан иборат қадимдан тузиб юрган режаларини рўёбга чиқариш учун Форс кўрфази районида вужудга келган ҳозирги қалтис вазиятдан фойдаланиб қолишни истарди. Вашингтон ана шу районни Американинг «ҳаётий манфаатлари» соҳаси қилиб кўрсатишга уринмоқда. АҚШнинг ўз ҳарбий кучларини кўпайтиришга қаратилган йўли замирида мана шундай гаплар бор, ваҳолонки, бу йўлни қандайдир «совет хавфи» бор деган сийқа даъволар билан ниқоблашга уринмоқдалар.

Дарвоқе, бундай уйдирмаларга ишонишга тайёр бўлган гўл одамлар оз қолган. Мана шундай уйдирмалар АҚШнинг экспансиячилик режалари ва хуружлари учун бир ниқоб бўлиб хизмат қилади, холос. Вашингтондагилар ишора қилаётган Форс кўрфазидаги бир нечта совет ҳарбий кемасига келганда шуни айтиш керакки, бу кемаларнинг ўша ерда бўлиши мажбурийдир: улар савдо кемаларимизга ҳамроҳлик қилиш вазифасини бажармоқда ва ушбу районда кескинлик кучайишига мутлақо дахлдор эмас. Бунинг устига совет кемалари кўрфазга соҳил бўйи давлатларининг илтимоси билан юборилганлиги ва уларнинг бундан хабари борлиги ҳам яхши маълум.

Совет ҳукумати региондаги вазиятни соғломлаштириш учун қатъий чоралар кўриш зарурлигига асосланиб мазкур районга қарашли бўлмаган давлатларнинг барча ҳарбий кемалари жуда қисқа муддатларда кўрфаз сувларидан олиб чиқиб кетилишини, Эрон билан Ироқ эса, ўз навбатида халқаро кема қатновига хавф солувчи хатти-ҳаракатлардан тийилиб туришларини таклиф қилади. Бундай чоралар, бунинг устига Эрон—Ироқ можаросини ҳар жиҳатдан бартараф этишни назарда тутиб ўтказиладиган чора-тадбирлар вазиятни осойишта қилишга, ҳарбий кескинликнинг ниҳоятда хатарли манбаи кенгайиб кетиши хавфини тугатишга кўмаклашган бўлур эди.

Совет Иттифоқи Эрон — Ироқ уруши тезроқ тўхтатилиши, Ироқ билан Эрон ўртасидаги низоли масалалар жанг майдонида эмас, балки сиёсий музокаралар столи атрофида ҳал этилиши манфаатларини кўзловчи принципиал позициясини тасдиқламоқда. Шу муносабат билан биз ҳозир Эрон Ироқ можаросини тинч йўл билан ҳал этиш мақсадида Бирлашган Миллатлар Ташкилоти доирасида сарфланаётган сиёсий куч-ғайратларга алоҳида аҳамият беряпмиз. Биз БМТ Хавфсизлик Кенгашининг бошқа аъзолари билан бир қаторда бу йўналишда самарали чоралар кўрилиши учун, жумладан ўт очишни, барча уруш ҳаракатларини дарҳол тўхтатиш ҳамда қўшинларнинг ҳаммасини халқаро кўламда эътироф этилган чегараларга тезлик билан олиб кетиш учун курашаяпмиз.

БМТ Бош секретари можарони ҳар иккала томон учун мақбул бўлган адолатли ҳал этишга эришишда муҳим роль ўйнаши мумкин. СССР БМТ Бош секретарининг тинчлик ўрнатиш йўлидаги ишларини қўллаб-қувватлайди ва бошқа барча давлатларни шу ишлар муваффақиятли равишда амалга оширилишига бутун чоралар билан кўмаклашишга даъват этади.

Форс кўрфази зонасидаги вазиятнинг кескинлиги, Эрон—Ироқ можаросини тезлик билан тўхтатиш зарурлиги барча давлатлар «зўравонлик сиёсати»ни эмас, балки реал амалий ишлар сиёсатини, тинчликни сақлаб қолиш, халқаро хавфсизликни самарали мустаҳкамлаш олий манфаатлари тақозо этган сиёсатни ўтказишларини талаб қилмоқда.

Совет Иттифоқи шу мақсадларга ҳақиқатан ҳам қўшилаётганларнинг ҳаммаси билан ҳамкорлик қилишга тайёрдир.

КАПИТАЛ ҚУРИЛИШНИ ҚАЙТА ҚУРИШНИ ЖАДАЛЛАШТИРАЙЛИК

Меҳнатни ташкил этиш ва унга ҳақ тўлашнинг янги илғор шакли — коллектив пудрат капитал қурилишни қайта қуриш ва жадаллаштириш борасида партия ўтказаётган йўлни муваффақиятли амалга оширишда муҳим роль ўйнайди. 3 июль куни Тошкентда очилган республика семинар-кенгашида ана шу илғор шаклни Ўзбекистон қурилиш тармоқларига жорий этиш билан боғлиқ проблемалар кўриб чиқилди.

Кенгашда министрликлар ва идораларнинг раҳбарлари, қурилиш трестларининг бошқарувчилари, партия комитетларининг секретарлари ва касаба союз ташкилотларининг раислари, мутахассислар, лойиҳачилар, олимлар иштирок этдилар.

Кенгашда таъкидлаб ўтилдики, хўжалик юритиш формаси сифатида коллектив пудрат партия XXVII съезди, КПСС Марказий Комитети 1987 йил июнь Пленумининг қарорлари талаб қилганидек, экономикани қайта қуриш, социалистик корхоналарнинг ўз харажатларини ўзи қоплаш ва ўзини-ўзи пул билан таъминлашга ўтишини амалга ошириш умумий йўналиши ва руҳига тўла-тўкис мувофиқ келади.

Қурилишда коллектив пудратни жорий этиш тажрибаси у ишлаб чиқариш коллективларини социал-иқтисодий бошқаришнинг ҳаёт тақозосидан келиб чиққан формаси эканлигини кўрсатди. Коллектив пудрат социалистик ишлаб чиқаришнинг асосий принципларини амалга оширади ва хўжалик юритишнинг барқарор малакаларига таянади.

Кейинги вақтларда республиканинг 200 та бошланғич қурилиш-монтаж ташкилотида, тўққизта трести ва унга тенглаштирилган ташкилотларида меҳнатни ташкил этиш ва унга ҳақ тўлашнинг янгича формаси қўллана бошлади. СССР Транспорт қурилиш министрлигининг Ўзбекистон территориясидаги ҳамма трестлари, «Узагропромстрой» ва қурилиш министрлигининг бир қанча ташкилотлари бундан самарали фойдаланишяпти.

Шу билан бирга кўпчилик қурилиш министрликлари ва идораларида, айниқса, Сув хўжалиги министрлиги, Главсредазирсовхозстрой ва Госкомводстройда хўжалик ҳисобининг янги формаси йўл қўйиб бўлмайдиган даражада суст жорий этилмоқда. Кўпгина қурилиш ташкилотлари коллектив пудратга ўтиш масалаларини ҳал этишга ниҳоятда эҳтиёт бўлиб ёндашиб, кутувчилик позициясида турибдилар, ўз раҳбар органларидан зарур методик ва амалий ёрдам олмаяптилар.

Коллектив пудратни ёйиш хўжалик раҳбарларининг, партия, касаба союз ва комсомол ташкилотларининг, фан-техника жамоатчилиги, соҳа ҳар бир ходимининг шон-шараф иши бўлмоғи лозим.

Семинар қатнашчилари Ўзбекистон ССР Халқ хўжалиги ютуқлари виставкасида кўрсатилаётган ва Белоруссияда қурилиш ишларини индустриялаштириш тажрибаси тўғрисида ҳикоя қиладиган виставка билан танишдилар.

Семинар-кенгаш ишида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари И. Б. Усмонхўжаев, Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Раиси Ғ. Ҳ. Қодиров, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари В. Н. Лобко, республика Министрлар Совети Раисининг ўринбосари Қ. Ҳ. Маҳамадалиев, Ўзбекистон касаба союзлари республика Советининг раиси Ҳ. Алимова қатнашмоқдалар.

Семинар-кенгаш икки кун давом этади.

(ЎзТАГ).

Р. Ганди Москвадан жўнаб кетди

Ҳиндистон Республикасининг Бош министри Ражив Ганди 4 июль куни Москвадан ватанига жўнаб кетди. У совет раҳбариятининг таклифига биноан расмий дўстлик визити билан мамлакатимизга келган эди.

Аэродромда Р. Ганди ва унинг рафиқасини КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР Министрлар Советининг Раиси Н. И. Рижков рафиқаси билан, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР ташқи ишлар министри Э. А. Шеварднадзе, КПСС Марказий Комитетининг секретари А. Ф. Добринин, бошқа расмий кишилар кузатиб қолдилар.

Аэродромда Ҳиндистон билан Совет Иттифоқининг Давлат байроқлари кўтарилди.

Мотоциклчилар фахрий эскорти ҳамроҳлигидаги автомашиналар кортежи аэропорт сари ўтиб борган йўллар ва майдонларда иккала мамлакатнинг Давлат байроқлари ҳамда табрик транспарантлари осиб қўйилганди.

(ТАСС).

ОБЛАСТЬ СОВЕТЛАРИНИНГ СЕССИЯЛАРИ

САМАРҚАНД, 4 июль. (ЎзТАГ). Бугун янги чақириқ халқ депутатлари Самарқанд область Советининг биринчи сессияси бўлди. КПСС Марказий Комитети 1987 йил январь Пленуми қарорлари асосида Советлар фаолиятини қайта қуриш қандай бораётганлиги муҳокама қилинди.

Депутатлар область Совети ижроия комитети составини сайладилар. А. А. Йўлдошев Самарқанд область ижроия комитетининг раиси этиб сайланди.

* * *

ГУЛИСТОН, 4 июль. (ЎзТАГ). Янги чақириқ халқ депутатлари Сирдарё область Советининг бугун бўлиб ўтган биринчи сессиясида «Якка тартибдаги меҳнат фаолияти тўғрисида»ги СССР Қонунини бажариш соҳасида область маҳаллий Советларининг вазифалари муҳокама қилинди.

Область Совети ижроия комитети тузилди. Депутатлар И. Қўчқоровни область Совети ижроия комитетининг раиси этиб сайладилар.

* * *

УРГАНЧ, 4 июль. (ЎзТАГ). Бугун янги чақириқ халқ депутатлари Хоразм область Советининг биринчи сессияси бўлди. Сессия қатнашчилари КПСС Марказий Комитети 1987 йил январь Пленуми қарорлари асосида Советларнинг ўз фаолиятини қайта қуриш соҳасидаги ишини муҳокама қилдилар.

Сессияда Хоразм область Совети ижроия комитетининг янги состави сайланди. Депутатлар Р. Худойбергановани область Совети ижроия комитетининг раиси этиб сайладилар.

СЎНГГИ СОАТДА

◆ ВАРШАВА

Жума куни ПХР Давлат кенгашининг Раиси Войцех Ярузельский Японияга қилган расмий давлат визитидан сўнг Варшавага қайтиб келди. У Япония бош министри Ясухиро Накасонэ билан музокаралар ўтказди, музокаралар чоғида Польша—Япония муносабатлари, шунингдек Шарқ билан Ғарб ўртасидаги муносабатларни ҳисобга олган ҳолда ниҳоятда муҳим халқаро проблемалар, қуролсизланиш ва халқаро хавфсизлик проблемалари кенг муҳокама қилинди.

◆ СОФИЯ

Болгария пойтахтида савдо банки таъсис этилди. Бу банк ўзини-ўзи бошқарувчи хўжалик ташкилотларига хизмат кўрсатадиган акционерлар жамиятидан иборатдир. Бу ташкилотларга фан-техника тараққиёти ютуқларини жорий этиш ва ишлаб чиқариш самарадорлигини оширишни жадаллаштириш ишида молиявий ёрдам кўрсатиш — янги банкнинг асосий вазифасидир, «Транспорт, қишлоқ хўжалик ва қурилиш техникаси» Болгария уюшмасининг раиси Тончо Чакиров банк акционерлар кенгашининг раиси этиб сайланди.

◆ ПРАГА

Словакиянинг Виходна посёлкасида халқаро фольклор фестивали очилди. Фестивалда Жазоир, Испания, Финляндия, Совет Иттифоқи, ГФР ва Чехословакиядан келган юздан ортиқ профессионал ва ҳаваскорлик коллективи қатнашмоқда. Ҳар йили ўтказиладиган халқ музикаси байрами кенг оммалашмоқда. Бу байрам концертларида юз мингдан ортиқ чехословак ва чет эллик томошабинлар қатнашмоқда.

◆ БОНН

Реал қуролсизланишдан, Совет Иттифоқи билан актив иқтисодий ҳамкорлик ва яхши қўшничилик муносабатларидан манфаатдор бўлган ГФРнинг барча гражданлари ГФР президенти Рихард Фон Вайцзеккернинг келгуси ҳафтада бошланадиган СССРга визитига катта умид боғламоқдалар. Германия Компартияси Раисининг ўринбосари Эллен Вебернинг бу ерда эълон қилинган баёнотида шу нарса қайд этилади. Бу визит, деб таъкидланади ҳужжатда, қурол-яроғларни чинакамига чеклаш йўли сари қўйиладиган қадамлар асосида дунёда сиёсий иқлимни сезиларли даражада яхшилашнинг реал имкониятлари мавжуд бўлган пайтда ўтади. Ўртача олислик ракеталарини тугатиш ғоят муҳим қадам бўлур эди. СССРга визит чоғида президент ана шу фактни эътиборга олиб, ақл-идрокка ва реализмга асосланиб иш тутиши керак, деб таъкидланади баёнотда.

◆ ЖАКАРТА

2005 йилга келиб Индонезия аҳолиси 216 миллион кишини ташкил этади, индонезияликларнинг ўртача умр кўриши эса 73 ёшдан ошади. Мамлакат марказий статистика бошқармаси шу маълумотларни эълон қилди.

Ҳозирги вақтда индонезияликлар қарийб 170 миллион кишидан иборат.

(ТАСС, 4 июль).

● КПСС Марказий Комитети июнь Пленуми қарорлари—ҳаётга!

ВИЖДОНАН ИШЛАШ, ОМИЛКОР БЎЛИШ—ПАРТИЯ ТАЛАБИ

Сўз—Пленум иштирокчиларига

КПСС Марказий Комитетининг июнь Пленуми экономикани бошқаришни тубдан ислоҳ қилиш вазифаларини белгилаб берди. Мен Пленумда қатнашиб, партия Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ М. С. Горбачевнинг докладини ва якунловчи нутқини эшитар эканман, баён этилган фикрларни совхозимиз, Сирдарё районн ва области меҳнаткашларининг қайта қуриш ва жадаллаштириш борасида олиб бораётган ишлари билан таққосладим. Экономика соҳасидаги вазифаларимиз ниҳоятда залворлидир. Уни амалга ошириш учун эса ҳар бир меҳнат коллективи ташаббускорлик билан ижодий меҳнат қилиши лозим.

Пленумда таъкидланганидек, янгиланиш томон ўзгариш жуда секин бормоқда. Қайта қуриш иши анча мураккаброқ, тўпланиб қолган проблемаларнинг илдизлари олдин тасаввур қилинганидан ҳам анча чуқурроқ бўлиб чиқди. Хўжалик ва маданий қурилишнинг кўп соҳаларида бир жойда депсиниб туриш, баъзи соҳаларда эса ҳатто олдин эришилган позицияларни ҳам бой бериб қўйиш давом этмоқда. Мен бундай камчилик ва нуқсонлар областимиз партия ташкилоти, қолаверса мен ишлаётган совхоз бошланғич партия ташкилоти фаолиятига ҳам тааллуқли эканлиги ҳақида ўйламоқдаман.

Чиндан ҳам агросаноат комплексидаги ишлар шу кун талабларига тўла жавоб бермаяпти. Мазкур тармоқда қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш ҳажмини ошириш борасида мавжуд резерв ва имкониятлардан тўла фойдаланилмаётир. Бу масала шу йил область партия комитетининг V пленумида атрофлича муҳокама қилинган ва жиддий танқидий фикр-мулоҳазалар билдирилган эди. Бироқ область агросаноат комитети раҳбарлари танқиддан тегишли хулоса чиқариб олмадилар. Илгаригидек ҳозир ҳам қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришидаги нуқсонлар раҳбарларнинг иродаси сустлиги, уларда ишдаги эскича услублардан бутунлай воз кечиш учун қатъиятлик етишмаслиги оқибатида рўй бермоқда.

Кейинги пайтларда интенсив технологияни жорий этиш ҳақида кўп гапиряпти. Бироқ бу соҳада ҳам сўз ва иш бирлиги йўқ. Шу бoисдан ҳам ўтган йили асосан областдаги 74 та хўжаликдан 31 тасида пахта тайёрлаш планлари бажарилмади. Пахта ҳосилдорлиги саккизинчи беш йиллик даражасида қолиб кетди. Суғориладиган ерларнинг унумдорлиги масаласи фақат пахтачиликда муаммо бўлиб қолаётгани йўқ. Ўтган йили суғориладиган майдонларда етиштирилган, дон учун экилган маккажўхори ҳосилдорлиги 28,1 центнерни ташкил этди, холос.

Сув хўжалиги ташкилотлари фаолиятида ҳали ҳал этилмаган муаммолар кўп. Областдаги мавжуд суғориладиган майдонлар 30 процентидан кўпроғининг мелиоратив ҳолатини яхшилаш талаб қилинади. Капитал маблағларни биринчи навбатда ана шу мақсадларга сарфлаш лозим. Бироқ область сув хўжалиги бошқармаси, «Голодностепстрой» бошқармаси, агросаноат комитети бу масалага етарли аҳамият бермаяпти. Ирригация-мелиорация шохобчаларидан фойдаланиш, коллектор-дренаж тармоқларининг носозлиги сув ресурслари исрофгарчилигига олиб келмоқда. Ваҳолонки, бу йил сув танқислиги сезилишини Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бир неча бор таъкидлаган эди. Мен ишлаётган совхоз партия комитети хўжаликни сув билан таъминлаш масаласини кун тартибидаги энг муҳим масалалардан бири қилиб қўйди. Боғлар, сабзавот, озуқа экинлари, томорқаларни ҳам эътибордан четда қолдирмасдан пахтани қондириб суғориш масаласини партия комитети мажлисида, партия йиғилишларида атрофлича муҳокама қилдик.

Айниқса Сирдарё области шароитида суғоришни механизациялаш мана шу кундаги ҳал этилмаган муаммолардан бири бўлиб турибди. Бир неча йиллардан бери суғоришни эгилувчан қувурлар ва шланглар, сувни ёмғир қилиб ёғдирадиган машиналар ёрдамида олиб бориш тажрибаси қўлланиляпти. Махсус агрегатлардан фойдаланиб, томчилатиб ва ер остидан суғоришнинг янги усулларидан ҳам фойдаланмоқдамиз. Бунинг натижасида сув исрофгарчилиги анча камаймоқда. Мен бошқараётган звено ерларида ғўзани асосан шланглар ёрдамида суғоряпмиз. Аммо шланглар барча звено ва бригадаларга етмаслиги оқибатида бу усулдан кенг фойдаланишнинг иложи йўқ. Бизнинг фикримизча суғориш шланглари сифатини яхшилаб ва кўпайтириб, бу усулга ўтиш Мирзачўл шароитида катта фойда келтирган бўлур эди.

Совхозимиз меҳнаткашлари ўн иккинчи беш йилликда юксак марраларни кўзлаб меҳнат қилмоқдалар. Пахта ҳосили 9100 тоннага, сут етиштириш 3700 тоннага етказилади. Ҳар иккала маҳсулот турини етиштириш беш йиллик мобайнида 300 тоннаданга кўпаяди. 6 миллион дона тухум топширилади. Бу аввалги беш йилликдагига нисбатан 800 минг дона кўпдир. Коллективимиз бу улкан мажбуриятларни адо этиш учун астойдил меҳнат қилмоқда. Ҳозирги пайтда совхозда ҳар бир ишчи ҳисобига 30 тоннага яқин пахта етиштирилмоқда. Ўтган йили звеномиз 91 гектар пахта майдонининг ҳар гектаридан пландаги 30 ўрнига 38 центнердан ҳосил олди.

Айниқса сут-товар фермаси коллективи эришаётган ютуқлар қувончлидир. Улар биринчи квартал планини 15 февралдаёқ бажариб қўйишган эди. Шунинг учун ярим йиллик топшириқларини ҳам муддатидан олдин адо этишди. Ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 200 тонна сут, 61 тонна гўшт кўп етиштирилди. Ҳар бир сигирдан 76 килограммдан кўп сут соғиб олинди. Ҳайитгул Рустамова, Эргашой Йўлчибоева, Зинаида Набиуллина сингари сут соғувчиларнинг ишлари мақтовга сазовордир. Уларнинг ҳар бири шу кунгача ҳар бош соғин сигирдан 1600 литрдан ошириб серқаймоқ сут соғиб олдилар.

Лекин ҳамма участкаларда ҳам иш мана шундай яхши ташкил этилган, деб бўлмайди. Совхоз бош агрономи Х. Чилтонов бир қатор камчиликларга йўл қўйди. Унда коммунистга хос принципиаллик етишмаётир. У барча ишларни бажаришни ўз зиммасига олиб, бошқа агрономлардан ўз вазифасини сидқидилдан бажаришни талаб қилмаяпти. Назоратни бўшаштириб юборяпти. Совхоз бош инженери С. Тугалов ҳам ташаббускорлик кўрсатмаётир. Инженер-техник ходимлар ишини етарли назорат қилмаяпти. Ерларнинг мелиоратив ҳолатини яхшилаш масаласи эса инженер-ирригатор Н. Оверченкони ташвишлантираётгани йўқ.

Хўжалигимизда 37 та пахтачилик звеноси бор эди. Бу йил уларнинг кўпчилиги йириклаштирилиб 23 та бригада тузилди. Ана шуларнинг 14 таси дала шийпонига эга, қолганларида эса умуман шийпон йўқ. Айниқса тўртинчи бўлимдаги бригадаларнинг биронтасида дала шийпони ишламаётгани ачинарли. Биринчи бўлимдаги кўпгина шийпонлар эса қаровсиз ҳолда ётибди.

Қишлоқ хўжалигида талайгина муаммолар борки, уларни ҳал қилиш юқори партия ва совет органларидан, министрликлардан, олимлардан ҳамкорликда сабот билан ишлашни талаб этади. Ўтган йили Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг иккинчи пленумида териб олинаётган пахтанинг тўртинчи сорти ўзини оқламаётганини айтган эдим. Пахта териш комбайнининг мукаммал эмаслиги ҳақида ҳам гапирганман. Менимча, бу муаммолар тўғрисида мутахассислар ва конструктор олимлар ўз сўзларини дадил айтишлари керак.

КПСС Марказий Комитетининг 1987 йил июнь Пленуми экономикамизнинг барқ уриб ривожланиши, ижодий меҳнат учун кенг имкониятлар очиб берди. Бугунги кунда ҳар бир меҳнат кишисидаги жанговар ва кўтаринки руҳ у ишлаётган коллектив муваффақиятини таъминлайди. Партия комитетлари ва бошланғич партия ташкилотлари бугунги вазифаларнинг мураккаб ва муҳимлигини ҳар бир коммунист, ҳар бир ишловчи онгига етказиш учун актив иш олиб бориши керак. Зеро, ўртоқ М. С. Горбачев Пленумдаги якунловчи нутқида қайд қилиб ўтганидек, меҳнат коллективларидаги бошланғич партия ташкилоти — ишлаб чиқаришдаги асосий бўғиндир. Барча режалар эса меҳнат коллективида амалга оширилади.

Тўхтахон ҚИРҒИЗБОЕВА,
Сирдарё районидаги «Малик» совхози звено бошлиғи, КПСС Марказий Комитети аъзолигига кандидат.

ЎЗИМИЗ БАЖАРМАСАК, КИМ БАЖАРАДИ?

ПАРТИЯ ОММАНИНГ АКТИВЛИГИНИ УЙҒОТДИ. БИЗНИНГ БУРЧИМИЗ ЭСА ЖУШҚИНЛИК СУНИШИГА ЙУЛ ҚУЙМАЙ, БАЛКИ УНИ РИВОЖЛАНТИРИШДАН, ТУЛА КУЧ БИЛАН НАМОЁН БУЛИШИГА ИМКОНИЯТ ЯРАТИБ БЕРИШДАН ИБОРАТ.

(КПСС Марказий Комитетининг 1987 йил июнь Пленуми материалларидан).

Излаган топади

Бухоро районидаги «Маданият» колхозида ишлаб чиқариш комплекси иш бошлаганига бир йилдан ошди. Унинг фойдаси ҳозирдаёқ яққол кўзга ташланмоқда. Бу ерда маҳаллий аҳолини иш билан таъминлаш муаммосини шу йўл билан ҳал этишга муваффақ бўлишди. Қарийб юз нафар хотин-қиз колхоз тикувчилик цехида меҳнат қилмоқда. Ҳар бир чевар ойига ўрта ҳисобда салкам 200 сўмдан маблағни оила бюджетига қўшмоқда. Оналар ишлаётган пайтда уларнинг фарзандлари болалар боғчасида тарбияланмоқда. Колхоз раҳбарлари цех ишчиларини дала ишларига жалб этмасликка қарор қилди.

Тикувчилик цехида 20 минг метрга яқин лахтак қайта ишланмоқда. Илгари булар Бухоро тўқимачилик комбинати омборларида ўлик юк бўлиб ётарди. Цех тайёр маҳсулотни РАПО орқали шартнома бўйича савдо ташкилотларига реализация қилмоқда. Тикувчилар ҳар ойда хўжаликка 40 минг сўм атрофида соф фойда келтиришяпти.

Пластмасса буюмлари цехи ходимлари йирик буюртмани бажаришмоқда. Улар ремонт-механика заводи учун юз мингта пуркагич асбоб тайёрлаб беришлари керак. Қўшни участкада эса область агросаноат комитети буюртмаси асосида пахта тележкалари учун металл тўрлар тайёрланмоқда. Агропром колхозга ускуналар билан ёрдам бермоқда. Зарур хом ашё билан таъминлаяпти. Бундай алоқадан иккала томон ҳам хурсанд.

Бу йил колхозда хўжалик ҳисобидаги ремонт-қурилиш участкаси вужудга келтирилди. Унда салкам 300 киши бор. Участкада ўзларининг лойиҳа группаси мавжуд. Участка уйлар, болалар боғчалари, мактабларни ремонт қилади ва қуради. Унинг хизматидан қўшни хўжаликлар ҳам баҳраманд бўлаётир. Колхоз ғишт заводи йилига 5 миллион дона ғишт ишлаб чиқармоқда, дурадгорлик, оҳак, бўёқ цехлари ҳам ўз маҳсулотларини бермоқда.

Колхоз ёрдамчи хўжаликлардан бу йил қарийб 4 миллион сўм даромад олмоқчи.

Суратда: дурадгорлик цехида. Дурадгор Қиём Қурбонов ва унинг шогирди Бобожон Авлиёқулов.

Р. ҒАФУРОВ фотоси (ЎзТАГ).

Интизом, уюшқоқлик—муваффақият гарови

Виждони пок, нияти холис ходим ҳамиша яхши ишлайди, бошқалардан ҳам шундай ишлашни талаб қилади. Чиндан ҳам виждонан ишланган жойда тергашга ўрин йўқ, иш ҳамиша яхши боради.

КПСС Марказий Комитетининг июнь Пленуми ғоят муҳим масалани муҳокама қилди. Мамлакат экономикасини жадал тараққий эттиришнинг туб масалалари, экономикага партиявий раҳбарликни қайта қуриш масалалари кенг кўламда муҳокама қилинди. Интизомни мустаҳкамлаш, виждонан меҳнат қилиш, ўз корхонасининг хўжайини туйғусини жўш урдириш каби омиллар ҳақида алоҳида гапирилди.

Докладда 2000-йилга қадар амалда ҳар бир оилани алоҳида квартира ёки хусусий уй билан таъминлаш масаласи кескин қўйилганига алоҳида урғу берилди. Уй-жой қурилишида ҳали туб бурилиш бўлгани йўқ ва бу маълум даражада фақат маблағларнинг етишмаслиги билан эмас, балки кўпгина партия, совет ва хўжалик органларининг, раҳбар кадрларнинг муносабати билан белгиланади, деб уқтирилди Пленумда.

Пленумда яна шу нарсага эътибор қаратилдики, мамлакатда уй-жой, қурилиш материаллари етишмаётган бир пайтда қурилиш индустриясининг кўпгина корхоналари бир ярим сменада, ҳафтасига икки кун дам олиб ишлаётгани каби вазиятни тушуниш ва оқлаш мумкинми? ...Буларни тўхтовсиз фаолият циклига кўчиришнинг иложи йўқми?

Бу жиҳатдан мен ишлаётган корхона ишини олиб кўрайлик. Заводимиз саноат ва уй-жой қурилишлари учун йиғма темир-бетон буюмлари ишлаб чиқаради. Ўтган йилдан бошлаб заводимиз илғорлар даражасига чиқиб олди. Улуғ Октябрнинг 70 йиллиги шарафига авж олган социалистик мусобақада яхши натижалар қўлга киритиляпти. Маҳсулотларимизнинг сифатига эътирозлар деярли тушмаяпти.

Бундай яхши кўрсаткичларга корхона қувватларидан унумли фойдаланиш, ишчи ва инженер-техник ходимлар ҳалол, фидойилик билан ишлаётгани, мусобақанинг ошкоралиги таъминланиб, яхши меҳнат вақтида тўғри рағбатлантирилаётгани туфайли эришилди.

Ишлаб чиқариш коллективларининг умумий ишдаги масъулияти кучайгани, соғлом муҳит ва ўзаро беғараз ёрдамлашиш туйғуси жўш ургани партия, касаба, союз, комсомол ташкилотлари ва маъмурият амалга ошираётган катта ишларнинг ёрқин самараларидир.

Шуҳратбек Жўраев бошлиқ комсомол-ёшлар бетончилар бригадаси коллективини худди бир оила аъзолари деб ўйлайсиз. Коллектив пудрат асосида ишлаётган бригада кўрсаткичлари юқори. Ишчилар ўзларини-ўзлари идора қиладилар, яхши ҳақ олмоқдалар.

Илғорлар қатори бригадамиз ишчилари ҳам Пленум қарорларидан бениҳоят илҳомланиб, унинг меҳнаткаш инсонга ғамхўрлик билан суғорилган ғояларидан руҳланиб, ғайратга яна ҳам ғайрат қўшмоқдалар. Биз Улуғ Октябрнинг 70 йиллиги кунигача ўн иккинчи беш йилликнинг икки ярим йиллик топшириғини бажаришга қарор қилдик.

Турдиали ҚОДИРОВ,
Куйганёр темир-бетон буюмлари заводи бригадири.
Андижон области.

ШАҲАР ВА ҚИШЛОҚЛАРНИНГ МЕҲНАТКАШ ХОТИН-ҚИЗЛАРИГА ҒАМХЎРЛИК ВА ЭЪТИБОРНИ КЎЧАЙТИРАЙЛИК

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ХОТИН-ҚИЗЛАР МЕҲНАТИ ВА ТУРМУШИ, ОНАЛИК ВА БОЛАЛИКНИ МУҲОФАЗА ҚИЛИШ ДОИМИЙ КОМИССИЯСИ МАЖЛИСИДАН

Ўзбекистон хотин-қизлари ишлаб чиқариш вазифаларини бажаришга салмоқли ҳисса қўшмоқдалар. Оила тўғрисида, болалар тарбияси ҳақида ғамхўрлик қилиш ҳам уларнинг зиммасида. Шу сабабли уларга серунум меҳнат қилишлари учун барча шароитлар яратиб берилиши, турмушлари ва дам олишлари яхши ташкил этилиши зарур.

Ўзбекистон ССР Олий Совети хотин-қизлар меҳнат ва турмуши, оналик ва болаликни муҳофаза қилиш масалалари билан шуғулланувчи доимий комиссиясининг 3 июль куни Тошкентда бўлиб ўтган мажлисида «Средазэлектроаппарат» ишлаб чиқариш бирлашмаси корхоналарида хотин-қизлар меҳнати ва саломатлигини муҳофаза қилиш тўғрисидаги қонунлар талабларига қандай риоя этилаётганлиги кўриб чиқилди. Депутатлар Т. Исоқова, С. В. Рибаков, А. Ю. Умарбеков, Д. Ҳасанов, Ю. Эргашев Т. Ф. Қодироваларнинг нутқларида бирлашма корхоналарида ишлаб турган хотин-қизларнинг меҳнат ва турмуш шароитларини яхшилаш учун қатъий чоралар кўрилмаётганлиги айтиб ўтилди. Бир қанча цехлар ва участкаларида иш жойларидаги ҳавонинг чанглиги ва ифлослиги нормадан юқори бўлиб ҳарорат режимига амал қилинмаяпти. Корхоналарнинг раҳбарлари, Тошкент шаҳар соғлиқни сақлаш органлари ишлаб турган хотин-қизларнинг меҳнат қилиши учун нормал шароитлар яратиш юзасидан амалий чоралар кўрмаяптилар. «Реле ва автоматика» заводининг бир қанча цехларида вентиляция жиҳозланмаганлигига, бирлашманинг бошқа бўлинмаларида иш жойларининг ёритилиши нормадагидан паст эканлигига мутлақо йўл қўйиб бўлмайди.

Депутатлар хотин-қизларнинг турмуш шароитларини яхшилашга етарли эътибор бермаётган корхоналар ва цехларнинг раҳбарларини қаттиқ танқид қилдилар. Гардероблар, душхоналар ва гигиена хоналари етишмайди. Электротехника заводида, «Реле ва автоматика» заводида бундай хоналар кам. Меҳнат шароитларини яхшилаш ва меҳнатни муҳофаза қилиш, санитария-соғломлаштириш тадбирларини ўтказиш комплекс планларига кўпинча бажарилиши қонунда кўзда тутилган умумий тусдаги тадбирлар киритилмоқда. Бирлашмада хотин-қизларнинг қўл меҳнати даражаси юқори бўлиб, уларнинг кўпчилиги оғир юк кўтариш билан боғлиқ ишларни бажармоқдалар.

Ишчи хотин-қизларга медицина хизмати кўрсатишда ҳам жиддий камчиликлар бор. Тошкент шаҳар ижроия комитети соғлиқни сақлаш бош бошқармаси, район соғлиқни сақлаш бўлимлари корхоналар ва бирлашмаларнинг медицина-санитария қисми ҳамда соғлиқни сақлаш пунктлари ишига суст раҳбарлик қилмоқдалар. Хотин-қизларни вақти-вақти билан медицина кўрикларидан ва диспансер кўрикларидан ўтказиш паст савияда амалга оширилмоқда. Бу тадбирга малакали мутахассис-врачлар жалб этилмаяпти. Соғлиқни сақлаш пунктларининг бир қисми ноқулай биноларда жойлаштирилган. Бирлашма заводларининг профилакторийси йўқ.

Текширув чоғида депутатлар номига умумий овқатланиш яхши ташкил этилмаганлиги, озиқ-овқат блокларида энг оддий санитария нормалари бузилаётганлиги хусусида шикоятлар тушди. Бирлашма хотин-қизларини квартиралар билан, фарзандларини мактабгача болалар тарбия муассасаларида ўринлар билан таъминлаш масаласи ғоят қониқарсиз ҳал этилмоқда.

Доимий комиссия қабул қилган қарорда «Средазэлектроаппарат» бирлашмасининг раҳбарлари, жамоат ташкилотлари ишчи хотин-қизларга зарур меҳнат ва дам олиш шароитлари яратиб бериш учун конкрет тадбирларни амалга оширишлари кераклиги таъкидланади. Территорияларида бирлашма корхоналари жойлашган маҳаллий Советларга, соғлиқни сақлаш органларига ана шу талаблар бажарилиши устидан доимий контролни амалга ошириш, меҳнаткаш хотин-қизларнинг унумли меҳнат қилиши ва соғлом турмуш шароитларини яхшилашда зарур ёрдам бериш тавсия этилди.

Доимий комиссия оналик ва болаликни муҳофаза қилиш тўғрисидаги қонунларни бажариш юзасидан Сурхондарё область халқ депутатлари Советларининг ишини ҳам муҳокама қилди. Депутатлар маҳаллий Советларнинг ижроия комитетлари, соғлиқни сақлаш муассасалари, даволаш-профилактика муассасалари тармоғини кенгайтиришда янада қатъият кўрсатишлари, бунинг учун белгиланган тадбирлар бажарилишига эришишлари кераклигини айтдилар. Доимий комиссия Сурхондарё областида оналик ва болаликни муҳофаза қилишни такомиллаштиришга қаратилган қарор қабул қилди.

(ЎзТАГ).

ҲАМ СОВУТАДИ, ҲАМ ИСИТАДИ

Тошкент политехника институти «Совутиш ва компрессор қурилмалари ва машиналари» кафедраси коллективи олиб бораётган ишлар билан танишлигим мени Коммунистик районидаги «Правда» колхози сут-товар фермасига олиб келди. Профессор А. Лавочкин мудирлик қилаётган бу кафедрада ресурсларни тежовчи қурилмалар яратилганки, улар иккиламчи иссиқлик манбаларидан фойдаланади. Бу манбалар ҳавзалардаги сувлардан, ҳаводан, тупроқдан ва бошқа нарсалардан олинади. Олимларнинг сўнгги ишланмаси компрессор иссиқлик трансформаторлари бўлиб, уни ғайриодатий имкониятларни ишга солиш қурилмаси, дейиш мумкин. Шуни айтиш кифояки, мазкур трансформаторлар 50 градус совуқликдан 100 градус иссиқликкача бўлган ҳароратни вужудга келтира олади. Бунда, айтайлик, янги соғиб олинган сут ҳарорати транформация қилинади. Тошкент яқинидаги «Правда» колхози фермасида бундай қурилмалар сувларни бемалол иситмоқда, сутларни пастеризация қилмоқда.

Биз А. Лавочкин билан эрталабки сут соғишга етиб бордик. Бу ердаги моллар яхшилаб парвариш қилинган, маҳсулдор. Сут ўтказувчи қувурнинг шиша қобиғидан сут соғиш аппаратларидан чиққан сутлар оқими қандай ҳаракат қилаётганини кўриниб турибди. Мана, дозалаш камераси, сепаратор ва ниҳоят, регенерация секцияси. Худди ана шу ерда ҳароратнинг асосий ўзгариши юз беради.

Газетхонларни ишнинг техник жиҳатларини чуқурлаштириб тушунтириш билан чарчатиб қўймай қўя қолайлик. Энг муҳими, унинг натижасидир. Натижа эса қуйдагича. Иссиқлик трансформатори янги соғиб олинган сутнинг табиий ҳарорати (тахминан 36 градус) ва водопровод сувидан фойдаланган ҳолда уни қатъий йўналтирилган оқимга айлантиради. Қурилмада 95 градусгача иситилган сув сутни пастеризация қилади. Унинг анча совуқроқ бўлган иккинчи оқимидан эса соғиш ускуналарини ювишда фойдаланилади. Тахминан 45 градус ҳароратли учинчи оқими бўлса томдаги бакка келиб тушади ва ўз йўли билан санитария эҳтиёжларига: чорвадорлар учун душга, сигирларни тозалашга, бинони ювишга ишлатилади. Ниҳоят трансформатор орқали нуль нуқтасигача музлатилган сув сутни пастеризация қилингандан кейин совутади. Мақсад — сутни қайта ишлаш заводига жўнатиш учун тайёрлашдир.

Буларнинг ҳаммаси иссиқлик алмашишнинг бир-бирига туташ циклини ташкил этади. Бунда амалда битта ҳам килокалория йўқотилмайди. Сув қурилма ёрдамида сутни иситади ва совутади. У эса ўз навбатида ҳароратни сувга узатади. Бу ҳарорат ўзгаришининг туташ занжиридир.

— Ажойиб қурилма, — дейди ферма мудираси Э. Пак унга баҳо берар экан.— Қурилма бизга қанчадан қанча энергия ресурсларини тежаб бермоқда, қанчадан қанча ташвишлардан халос қилмоқда.

Қурилманинг кўплаб ишлаб чиқариладиган агрегатлардан, иссиқлик алмаштирувчи мосламалардан, насослар ва бошқа узеллардан йиғилганлиги факти ҳам муҳим аҳамият касб этади. Умуман, унинг ишлаш принципи ҳам маълум. Бироқ шу пайтгача алоҳида иссиқлик тўсиғини бартараф этишга эришилмаган эди. Чунки иккиламчи иссиқликни бундай қурилмаларда ишлатиш иқтисодий жиҳатдан мақсадга мувофиқ бўлмасди. «Совуқ» ёки «иссиқ»қа қўшиладиган ҳар бир қўшимча градусни жуда катта энергия сарф-харажатлари орқали қўлга киритиш мумкин эди. А. Лавочкин коллективи «тақиқланган тўсиқ»дан сакраб ўтишга муваффақ бўлди. У ишчи моддалари (хладегентлар) ва ўзига хос янги конструкцияларни топди. Тошкент политехника институтининг ихтиролари ишланмалари 50 дан ортиқ авторлик гувоҳномалари билан тақдирланди.

«Правда» колхози фермаси янги конструкциядаги компрессор иссиқлик трансформаторлари ишлатилаётган ягона хўжалик эмас. Улардан «Ленин йўли» колхозида фойдаланишмоқда. Уларни «Пискент» совхозида ва Пискент сут заводида ўрнатиш ниҳоясига етяпти.

Бундай тежамли қурилмани жорий этиш имкониятлари чексиздир, деб ҳисоблашмоқда мутахассислар. Технология жараёнларида иссиқлик ёки совуқлик ишлатиладиган ҳамма жойда Тошкент олимлари яратган трансформаторлар иситишни ҳам, совутишни ҳам бир вақтнинг ўзида бажара олади. Бу қурилмадан консерва заводларида ҳамда салқин ичимликлар тайёрлашда, майиз тайёрлаш ва қуруқ мевалар етиштиришда, маҳсулотларни сублимация шаклида қуритишда, пахтани қуритиш ва сақлашда, теплицалар ва биноларни иситишда, сувларни чучуклаштиришда, бетонларни буғлатишда ҳамда халқ хўжалиги билан маиший турмушимизнинг бошқа эҳтиёжларини қондиришда фойдаланиш мумкин.

Кўпчилик бу янгиликка жуда қизиқиб қарамоқда. Олмалиқ шаҳар партия комитетининг биринчи секретари А. Абдувосиқов бу янгиликни кенг кўламда қўлланишнинг дастлабки ташаббускори бўлиб чиқди. Шаҳар партия комитети тузган ташаббускор группа мутахассислари кафедранинг буюртмаларини тезлик билан бажармоқда. Қурилмаларни Пискент ва Олмалиқ пиво-алкоголсиз ичимликлар заводларига ўрнатишга ёрдам бермоқда.

— Бизнинг сўнгги буюртмамиз, —ҳикоя қилади А. Абдувосиқов, — маҳаллий гўшт комбинатида маҳсулотларни бир вақтнинг ўзида яхлатадиган ва теплицани иситадиган қурилма лойиҳасидир. Компрессорлар, айниқса, иссиқлик шароитидаги ишлаб чиқаришларда ҳавони совутиб беришга ёрдам беради. Бундай ишлаб чиқаришлар Олмалиқда анчагина.

Буюртмачиларнинг шижоати тушунарлидир. А. Лавочкин қурилмалари атроф-муҳит энергиясидан фойдаланиб, ҳаммага наф бермоқда. «Ташсельмаш» ходимлари буюртмаси асосида Иссиққўл соҳилида қад кўтарадиган «Юбилейний» пансионатида 700 ўринли 7 қаватли корпусни ана шу трансформаторлар иситади. Мазкур қурилмалар иссиқликни кўл сувидан олади. Ундан кўриладиган жами иқтисодий самара бир миллион сўмдан ошиб кетади.

Янгиликнинг истиқболли эканлиги ҳисобга олиниб, республикада иккиламчи энергия ресурсларини ишга солиш ва ресурсларни тежаш технологияси бўйича тармоқлараро инженерлик маркази ташкил этишга қарор қилинди. Аммо бу келажакдаги гап. Ҳозирча эса янги соғилган сут билан иситилаётган қувурлар олдимизда турибди. Қулоққа ғалати эшитилади бу гаплар. Тўғри эмасми? Бироқ кафтимни темирга текказдим-у ўша заҳоти тортиб олдим. Чунки, қувур қизиб ётарди. Демак, бу иссиқлик сароб эмас, ҳақиқат.

Р. ТЭЛЛЬ,
(Ўз мухбиримиз).
Тошкент.

(**«Социалистическая индустрия», 1987 йил 4 июль**)

СССР билан Ҳиндистон хотин-қизларининг мулоқоти

Москвада Совет—Ҳиндистон хотин-қизлар қўшма журнали—«Диалог»нинг биринчи сони босилиб чиқди. Бу ижтимоий-сиёсий ва адабий бадиий суратли журнални Совет хотин-қизлар комитети «Новости» матбуот агентлиги ва Ҳиндистон— Совет хотин-қизлар уюшмаси иштирокида нашр этмоқда.

Журнални ташкил этиш ғояси КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари М. С. Горбачев бултур ноябрь ойида Ҳиндистонга қилган визити чоғида вужудга келганди. Журналнинг «Икки қалам» —Совет ва Ҳиндистон қалами билан ёзилган хилма-хил материалларида ядро қуролидан холи ва зўравонликсиз дунё принциплари тўғрисидаги Деҳли Декларациясининг қоидалари СССР ва Ҳиндистонда хотин-қизларнинг роли, уларнинг самарали ҳамкорлиги ҳамда инсоният энг яхши келажакка эришиши учун қўшган ҳиссалари мисолларида очиб берилади. Журнал муқовасига «Тинчликнинг тақдири учун умумий масъулият. СССР билан Ҳиндистон инсониятнинг бешдан бирини ташкил этади» деб ёзилган.

Совет—Ҳиндистон ҳамкорлиги тимсоли— катта умуминсоний мулк бўлиб, иккала мамлакатнинг хотин-қизлари уни бойитиб, ривожлантириб бораверишлари керак, деб таъкидлайди журнал саҳифаларида унинг Совет томонидан бош редактори В. В. Терешкова. Журналнинг Ҳиндистон томонидан бош редактори, Ҳиндистон Миллий Конгресси (И) партияси Умумҳиндистон комитетининг Бош секретари Н. Хептулла қўшма журнал Ҳиндистон ва СССР хотин-қизлари ўртасидаги алоқалар янада қалин бўлишига ёрдам беради ва бу бутун Ер юзида тинчлик ишига хизмат қилади, деб умид билдиради.

Журнал айни маҳалда Деҳлида «Хамари гўшти» номи билан чиқди, бу «бизнинг суҳбат» деган маънони билдиради. Журналдаги бир қанча материаллар Ҳиндистоннинг СССРдаги фестивалига ва СССРнинг Ҳиндистондаги фестивалига бағишланган.

(ТАСС).

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИДА

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президуми партия органларида кўп йил самарали ишлаганлиги, республиканинг ижтимоий-сиёсий ҳаётида фаол иштирок этганлиги учун ҳамда туғилган кунига эллик йил тўлиши муносабати билан КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги Ижтимоий фанлар академияси илмий атеизм институтининг Тошкент шаҳридаги республикалараро филиали директори ўртоқ Алижон Кўчқоровни Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фахрий ёрлиғи билан мукофотлади.

• *Ёзувчи ўйлари*

ДАЪВАТ

Урта Осиё дарёлари сувини ҳисобга олмай янги-янги сув омборлари қурилди, чўллар ўзлаштирилди. Ҳосилдорликни оширади, деб заҳарли химикатлар ўлчамай ишлатилди. Тупроқда улар миқдори 4—5 марта, сув ва ҳавода ҳам шунча ошди. Бу сувни одамлар, ўзимиз ичишимизни ўйламадик. Гербицид, пестицид, дефолиантлар жигар, кўз, ошқозон, ичак, марказий нерв системасига зарар етказишини, ҳатто инсоннинг ирсий аъзоларига таъсир қилишини тушунмадик, тушунтирмадик.

Мўйноқдаги сариқ рангли сувни ичганимда бу гапларни эшитмаган эдим. Мўйноқ, Қўнғирот ва бошқа район халқи Туямўйин сув омборидан сув ичар экан. Олимларнинг аниқлашича, сувдаги химикатлар миқдори анча кўпайган. Уни ичиш деярли мумкин эмас.

Шундай экологик аҳвол юзага келдики, буни тезроқ ҳал қилиш, халқни ҳам, Оролни ҳам, табиатни ҳам қутқариб, уни келажак учун асраб қолиш керак.

Амударё сувини Вахш водийсидаги, Сурхондарё, Қашқадарё областларидаги сув омборлари, Афғонистон канали, Аму-Бухоро, Қорақум каналлари, Тўямўйин сув омбори олиб қўяди. Шулардан қолган сув Қизкетган каналидан оқади. Амударёнинг Тахиатошдан Оролгача бўлган 220 километр қисмида сув мутлақо оқмайди.

Сирдарё ҳам шундай. Унинг сувини ҳам йўл-йўлакай турли сув омборлари ва каналлар олиб қўяди. Қизил Ўрда шаҳридан у ёғига сув ўтмас экан.

Қудратли дарёларнинг ҳоли шу бўлдими?

БЕЗОВТА ХАЁЛЛАР

1978 йилнинг кузи эди. Автобусда бухоролик шифокор дўстим билан учрашиб қолдим. Юзимга қараб, аҳволимни дарҳол тушунди. «Ҳадеб кимёвий дориларни ичаверманг. Балиқ ёғи татиб кўрганмисиз? Ошқозон шамоллашига жуда фойдали. Яраниям битиради», деб қолди.

Авваллари дорихоналарда тўлиб ётарди. Уни топиш осонлигига ишониб, дорихонага бордим. Воажаб! Ҳеч қаерда йўқ. Хайрият, Ўқчи маҳалласидаги дорихонада юз граммлик идишдагиси бор экан. Бу Орол денгизида сув камайиб, балиқ қисқариб бораётганидан нишона эканлигини ўшанда ким ўйлабди...

Илгари озиқ-овқат дўконларида, гастроном, ресторан, кафеларда увилдириқларнинг ҳамма ранглиси бемалол турарди. Ҳар ким хоҳлаганича олиши мумкин эди. Бора-бора у дўконларда кўринмай қолди. Сўнг нархи ошди. Бу ҳам Орол денгизида сув камайиб, балиқ овлашнинг баракаси қочганидан нишона экан.

Орол денгизининг аҳамияти фақат балиқчиликдан иборат эди, деб қараш бир ёқламалик, масала моҳиятини жуда тор тушуниш бўларди. Икки дарё сувининг Оролга қуйилиб, буғланиб, қор-ёмғирга айланиши, яна эриб дарёлардан оқиши Ўрта Осиё об-ҳавосини тартибга солиб, мўътадиллаштириб туради. Бу эса шу регион учун, халқ хўжалиги учун жуда муҳимдир.

Сувсиз ҳаёт йўқ. Сув бор жойда тўқчилик, ободлик, фаровонлик бўлиши, маданият вужудга келиши, ривожланиши азалдан маълум. Кишилар қадим замонларда дарёлар бўйига жойлашиб умр кечиришган. Маркснинг «Мисрни Нил дарёси вужудга келтирди» деган гапи шу тарихий ҳақиқатга асосланган фикрдир.

«Советская культура» газетасининг 1987 йил 1 январь сонида босилган «Иримларга қарамай» мақоласида айтилишича, редакцияга одамлар кетма-кет телефон қилиб Загородний кўчасидаги бир вақтлар Дельвиг яшаган, Пушкин тез-тез меҳмон бўлиб турган уйни бузишаётгани ҳақида ташвишланиб хабар қилишади.

Эртаси метро қурувчиларини шаҳар раҳбарлари ҳузурига чақиришади. Шу ерда бир нарса ойдинлашади: метросозлар станцияга кириш йўлини шундай қуришлари кераккi, кетган харажат ҳам исроф бўлмасин, Дельвиг уйи ҳам жойида қолсин.

Шу мақолани ўқиб, ўйланиб қолдим. Биз ҳам шундай қилишимиз мумкин. Бунинг учун феълимизни ўзгартиришимиз, «Менга алоқаси йўқ, гапириб бошимга бало орттирмай», деган қарашимизни ташлашимиз керак.

Рус биродарларимиз «Ватанни қанчалик севсанг, унинг табиатини ҳам шунчалик севишинг, қадрига етишинг, бойитиб, авайлаб-асрашинг, демакки, ғорат қилмаслигинг керак, табиат Ватанингдир», деб таълим бериб келади. Шу боисдан улар (денгизлари кўп бўлишига қарамай) денгизни эмас, ҳатто кичик дарёнинг ҳам ғорат қилиниши, сувининг ифлосланишига йўл қўймайди.

Бунга Байкал кўли ҳақида илмий-техникавий инқилоб бошлангандан бери матбуотда ва ҳаётда олиб борилаётган мунозаралар, тортишувлар ёрқин мисол бўла олади. Газета ва журналлардаги мақолалар, илмий-оммабоп ва бадиий китоблардан ташқари, ўнлаб ҳужжатли ва бадиий фильмлар ишланди. Бу масалага КПСС Марказий Комитети билан СССР Министрлар Совети ҳам неча марта аралашди. Яқинда махсус қарор қабул қилинди.

НИМА ҚИЛМОҚ КЕРАК?

Шу йилнинг 30 мартидан 3 апрелигача Туркманистоннинг Красноводск шаҳрида Каспий денгизини муҳофаза қилишга бағишланган Бутуниттифоқ кенгаши бўлди. Унда Москвадан, Озарбайжон, Қозоғистон, Доғистон, Қалмиқистон, Волга бўйи областлари ва Туркманистон билан Ўзбекистондан вакиллар қатнашди.

Каспий сувининг тозалигини, ҳайвонот оламини сақлаш ва кўпайтириш, ишлаб чиқариш чиқиндилари, нефтдан тозалаш, хуллас, экологик ҳолатига зарар етказмаслик масалалари, буни амалга оширишда публицист-ёзувчиларнинг вазифалари ҳам муҳокама қилинди.

Каспийни муҳофаза қилиш мақсадлари учун давлат юз миллиард сўм маблағ ажратибди. Кенгашнинг охирги куни Қорабўғоз кўлига бордик. Бўйи 400, эни 350 километрли катта кўлда ҳозир сув йўқ. У метаболит тузларга бой, дунёда ўхшаши йўқ кон бўлган. В. И. Ленин ҳам унга жуда қизиқиб қараган.

Бизда «ақлли» фикрлар кўп. Шулардан бири Каспийнинг шунча суви бекорга буғланиб кетяпти, тўсиқ қурсак, тузни қазиб олиш осон бўлади. Каспийнинг суви бекор кетмайди, деган хулосага келади. Қорабўғозга сув тушадиган қулоқ кўмиб ташланади. Қорабўғоз кўли Каспийдан беш метр пастликда жойлашган. Қулоқдан эса 5 кубкилометр сув ўтар экан.

Ҳозир кўлнинг кўриниши катта оппоқ товоққа ўхшайди. Қуриб, чанги чиқиб ётибди. Сув қуригач, қимматли тузлар пастга чўкиб, қазиб олиш қийинлашиб қолибди. Энди сув қуймаса бўлмайди.

Яна қулоқни очиш керак, лекин бирдан катта сув келса, тузларни ювиб кетади, деган хавотирда озгина очишибди. Ҳозир бу ариқдан Қорабўғозга 1,8 кубкилометр сув оқмоқда.

Илгари (30-йилларда) шу қулоқ бўйида 40 минг аҳолига эга бўлган Қорабўғоз шаҳри бўлган экан. Ана шу шаҳар ўрнида ҳозир биттагина уй турибди. У ҳам бўлса гидрометеоролог уйи.

Орол қуриб қолса, Қорабўғоз ҳолига тушиши бутун Ўрта Осиёнинг ҳаёти хавф остида қолиши мумкин. Оролни сақлаб қолиш учун ё Каспийдаги каби маблағ ажратиш, ё баъзи сув омборларидан воз кечиш лозим, — деб ўйлайман.

Туямўйин сув омбори баландликка қурилган, илгари одамлар ёз ойлари оёқ, бел оғриғи дардларини даволаш учун шу ерга келиб тузга тушган. Сув омбори қурилгач, ўша туз тупроққа сингиб, нисбатан паст жойлардаги ер ости сувларини тепага кўтарган. Натижада Хоразмнинг Шовот канали атрофидаги тўрт районида дарахтлар, боғлар қуриб, пахта ҳосилдорлиги кескин камайиб кетди.

Нукус шаҳрида ҳам дарахтлар қуриб, газ, электр, водопровод, канализация қурилмалари ишдан чиқиб, бинолар пойдевори захдан нураб бормоқда. Сув омборлари экин майдонларини кенгайтириб, ҳосилдорликни ошириш, шаҳар ва қишлоқлар, боғлар яратиш учун қуриладими ёки мавжуд боғ-роғларни қуритиб, экин майдонларини ишдан чиқариш, одамларга ташвиш орттириш учунми?

Оролнинг қуриши оқибатида халқ хўжалигига етадиган зарар озмиди? Ана шундай сув омборлари Қашқадарёда ҳам бор. Аму-Бухоро каналининг кейинги навбатини қуриш масаласини чуқур ўйлаб кўриш керак, чамаси.

Сирдарё ва Жиззах области ерини захлатиб ётган Чордара сув омбори ва Айдаркўл ҳам жуда катта иқтисодий фойда келтираётгани йўқ. Шуларнинг суви Сирдарёга оқизилса, хўжасизларча шоликорлик қилинаётган жойларда тартиб ўрнатилса, фойдаси кўпроқ бўлмасмикин?

Дунёда бутун бир регион учун Оролдай муҳим аҳамиятга эга бўлган бошқа денгиз йўқ. Амударё билан Сирдарёсиз Оролнинг яшаб қолишини тасаввур қилиш қийин.

Орол фарёд қилмоқда. Унга қулоқ солинг, одамлар!

Маъруф ЖАЛИЛ.

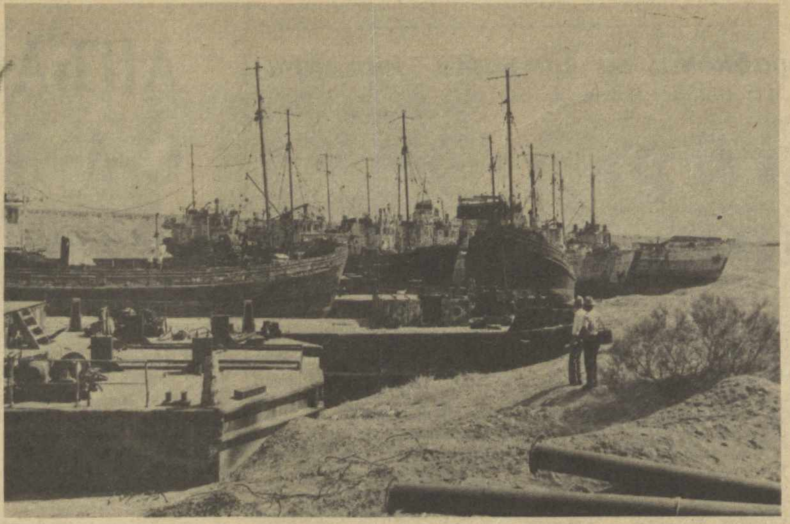

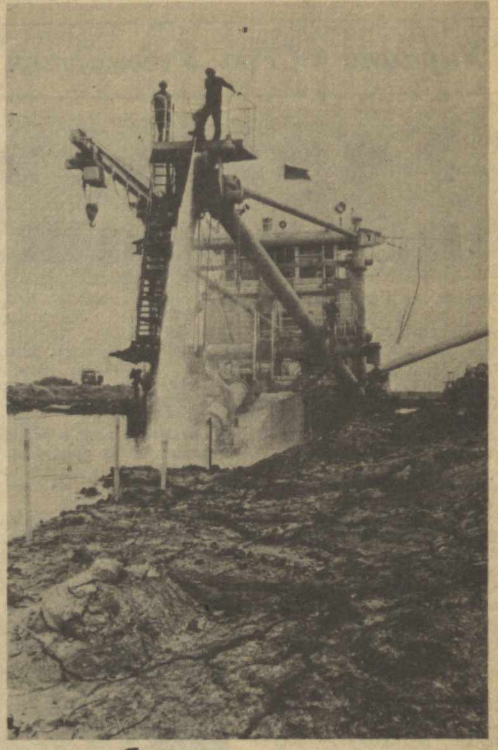

ФОТОРЕПОРТАЖ

«Тез ёрдам» зарур

Қайси бир картани кўздан кечирманг, унда Амударё ва Сирдарё ўз сувини Орол денгизига қуяётганлиги акс этганлигини кўрасиз. Аслида, бу дарёларнинг суви аллақачон қуриб қолган. Сирдарёнинг суви ўн беш йилдан бери, Амударёнинг суви эса икки-уч йилдан бери Оролга етиб бормаяпти. Бундан чиқадиган хулоса шу — Орол денгизи қуриб бормоқда.

Энциклопедик луғатнинг тўртинчи нашрида Орол денгизи 51,1 минг квадрат километрни ташкил этиши кўрсатилган. Ваҳолонки, денгизнинг айрим жойлари қирғоқдан 20, 40, 60 ва ҳатто 100 километр нарига кетиб қолган. Ҳозир унинг майдони базўр 25 минг квадрат километрни ташкил этади.

Космонавтлар Леонид Попов ва Валерий Рюминнинг 185 суткалик парвози давомида денгизнинг космосдан туриб олинган суратини кузатсангиз, бу ташвишингиз янада ортади. Олимларнинг таъкидлашича, 2010 йилга бориб, денгиз йўқолади. Бу фантехникамиз гуллаб ўсаётган бугунги кундаги энг йирик экологик фалокатлардан биридир.

Ҳақиқатан Орол денгизига «тез ёрдам» зарур. Ахир Орол соҳили ва унга яқин шаҳар-қишлоқларга қум бўронлари хавф солмоқда, денгиз тубидаги шўр чангни атроф-муҳитга ёймоқда. Бу далаларнинг ҳосилдорлигига зарар етказмоқда, асрлар бўйи яшаб келган кишилар она-юртларидан кўчишга мажбур бўлмоқдалар.

Бунга ким айбдор? Бунга аввало эртасини, фарзандларининг келажагини ўйламаган ва бугунги шон-шуҳратга «банда» бўлиб қолган кишилар айбдордир.

Орол денгизида бир неча йилдан буён балиқ деярли овланмаётир. Ўз вақтида мамлакатда биринчи ўринни эгаллаган балиқ турлари ғойиб бўлди. Совет ҳокимиятининг дастлабки йилларида В. И. Ленин Россияга ёрдам бериш тариқасида Орол балиқчиларига мурожаат этганди. Энди эса ўнлаб кемалар қум барханлари орасида тиқилиб ётибди.

Бундан чорак аср муқаддам иқтисодий, хўжалик, транспорт аҳамиятига эга бўлган Оролга нима бўлди? Унинг арз-додини ким эшитади? Ким ёрдам беради?

Оролни қутқариш бўйича кўпдан-кўп баҳслар бўлаётир. Афсуски, ҳамон ишдан кўра гап-сўз кўп. Орол денгизи учун «тез ёрдам»ни шу бугун, ҳозирнинг ўзида бериш зарур.

- **Қум барханлари орасидаги кемалар.**
- **Чехословакия мутахассислари ёрдами билан қурилган тупроқ тозалаш кемаси. У соатига 500 кубометр тупроқ тозалаш қувватига эгадир.**
- **Амударё ўзани бўйлаб велосипедда сайр.**

Б. ЮСУПОВ фотолари (ЎзТАГ).

*

• *Табиат ва инсон*

АВЛОДЛАР ОЛДИДА МАСЪУЛМИЗ

ДЕНГИЗ ЯШАМОҒИ КЕРАК

Ўрта Осиёдаги энг катта сув ҳавзаси Орол денгизидир. У бошқа денгиз ва океанлар билан туташмаган. Шу туфайли уни кўл деб ҳам атайдилар. Бироқ эндиликда Орол денгизининг тақдири, унинг келажаги кенг жамоатчиликни ташвишга солмоқда. Денгиз ташналик дардига чалинган.

Кейинги йилларда унинг сатҳи 13 метр пасайди, ундаги сув миқдори 55, майдони эса 33 процент камайди. Денгизнинг ўрнида 2,6 миллион гектар янги саҳро пайдо бўлди.

Орол денгизига ҳар йили Амударёдан 40 кубкилометр, Сирдарёдан эса 15 кубкилометр сув тушиб турар эди. Кенг миқёсда олиб борилган янги ерларни ўзлаштириш ишлари ўлка қиёфасини ўзгартириб юборди. Мирзачўлни ўзлаштириш ниҳоясига етди. Қарши, Жиззах даштлари, Амударёнинг қуйи этаклари ва бошқа районларни ўзлаштириш давом этяпти. Лекин янги ерларни очиш, суғориш майдонларининг кенгайиши,айниқса сув исрофгарчилигининг кучайиши Оролга келадиган дарё сувининг кескин камайишига олиб келди. 1982 йилга келиб денгизга етиб келган сув миқдори фақатгина 0,04 кубкилометрни ташкил қилди, холос.

Минг йиллар мобайнида шаклланган «Орол атроф-муҳит» системаси бузилди, Амударё ва Сирдарё сувларида ҳар йили 21 миллион тоннага яқин эриган тузлар энди Оролда эмас, балки пахтазорлар, шолизорлар, умумий суғориладиган майдонларда йиғилмоқда. Оролда минг йиллар ичида йиғилган тузлар шамол ёрдамида экинзорларга ёғилмоқда. Амударё ва Сирдарё этаклари чўлга айланмоқда, яйловларнинг ҳосилдорлиги камайиб, чорвачиликнинг озуқа базаси емирилмоқда...

Ўрта Осиёда ирригациянинг ривожланиши ва Орол денгизининг тақдири масаласи узоқ тарихга эга. Ўз даврининг йирик мутахассисларидан бири Я. Демченко 1871 йилда эълон қилинган рисоласида Сибирь дарёларининг сувини Орол —Каспий пасттекислигига оқизиш йўли билан Ўрта Осиёнинг иқлим шароитини яхшилаш мумкинлигига катта эътибор берган ва уни амалга оширишнинг лойиҳасини тузган.

Эндиликда айрим мутахассислар Орол денгизи сатҳидан ҳар йили 58 кубкилометрга яқин сув буғланади, бу беўрин исрофгарчилик. Чунки у ўсимликлар томонидан бевосита ўзлаштирилмайди. Орол денгизидан овланадиган балиқнинг қиймати кўпи билан 40 миллион сўмдан ошмайди. Аму ва Сирдарё сувини деҳқончилик мақсадлари учун фойдаланиш Орол денгизи берадиган балиққа қараганда юз марта ортиқроқ, деган мулоҳазаларни билдирмоқдалар.

Ўрта Осиё шароитида суғорма деҳқончиликнинг самарадорлигига ҳеч ким шубҳа қилмаса керак. Бу ерда цивилизациянинг туғилиши ва тараққиёти сунъий суғориш билан боғланган. Аммо Орол денгизи сувни исрофловчи деб, уни фақат балиқчилик, транспорт жиҳатидан баҳолаш оғир оқибатларга олиб келди.

Орол аввало Ўрта Осиё табиатининг ажралмас, йирик ва муҳим таркибий қисмидир. У Қизилқум, Қорақум, Устюрт, Катта ва Кичик Бўрсиқ каби чўлларнинг бир-бири билан туташуви мумкин бўлган жойда жойлашган ва уларни сув буғи билан таъминлаб туради.

Амударёнинг қуйи этаги кўл ва тўқайзорларнинг кўплиги билан машҳур эди. Ҳозир Орол денгизининг сатҳи пасайиши ва дарёдан келадиган сувнинг озайиши натижасида тўқайзорлар, қамишзорлар, кўллар сувсиз қолди. Кейинги йилларда элликдан ортиқ кўл қуриб кетди, тўқайзорлар, қамишзорлар майдони камайди. Бу ердаги пичанзор ва яйловлар ўзининг илгариги шуҳратини батамом йўқотди.

Денгизнинг қуриб бориши натижасида унинг шўрланиш даражаси ортди. Балиқлар урчийдиган майдонлар йўқолиб кетиши оқибатида 1984 йилга келиб денгизнинг бециннат инъом-эҳсони бўлмиш балиқлар батамом йўқ бўлди. Мўйноқ балиқ комбинати олис океанлардан ташиб келтирилаётган балиқларни қайта ишлашга ўтди.

Орол денгизининг ҳаво ҳароратига таъсири 200 — 250, ҳаво намлигига таъсири 350 — 400 километр масофага тарқалар экан. Шу туфайли бу ерларда иқлим шароити денгиздан олисроқ районларга қараганда анча юмшоқ. Орол шимолдан келаётган совуқ ҳаво оқимини иситиб тургани учун кузда қиров анча кеч тушади. Шу туфайлигина бу ерларда пахта каби иссиқсевар ўсимликлар пишиб етилади ва юқори ҳосил беради.

Денгиз сувининг камайиши унинг регуляторлик вазифасини ҳам ўзгартирмоқда. Натижада, бу ерларда қиш янада совуқроқ, ёз эса янада иссиқроқ бўлиб бормоқда. Бу эса ўз навбатида суғориш нормасини оширишни талаб қилмоқда.

Орол денгизи қуриб бориши билан бирга ер ости сувлари ҳам чуқурлашмоқда ва денгиздан келадиган сув буғлари камайиб бормоқда. Бу эса чўл ўсимликлари сув балансининг бузилишига ва маҳсулдорлигининг пасайишига олиб келмоқда. Чорвачилик учун қўшимча қийинчиликлар пайдо бўляпти. Катта майдонларда сунъий яйловлар ва пичанзорлар ташкил этиш заруряти туғилди. Бунинг учун катта маблағ ва сув ресурслари керак.

Денгизнинг қуриши билан боғлиқ салбий ҳодисалар Аму ва Сирдарё сувининг ифлосланиши ва шўрланиши таъсирида янада кучаймоқда. Сабаби, сув ресурсларини «кўпайтириш» мақсадида коллектор-дренаж сувларининг анча қисми дарёларга оқизилмоқда. Дарё сувининг шўрланиши эса суғориб экиладиган майдонларнинг шўрланиб кетишига олиб келди. Илгарилари фақатгина Қорақалпоғистон АССР, Хоразм ва Бухоро областларида кузги шўр ювиш ишлари бажарилган бўлса, энди шўрини ювмасдан экиш мумкин бўлган майдонлар қисқариб боряпти. Натижада кейинги ўн йил ичида пахтанинг ҳосилдорлиги 5—6 центнер, баъзи районларда ҳатто 10—12 центнер камайиб кетди. Фақатгина Ўзбекистонда ерларнинг шўрланиши натижасида ҳар йили 500 — 600 минг тонна пахта кам олиняпти.

Келажагимиз, саломатлигимиз, тупроғимизнинг унумдорлиги, экинзорларнинг ҳосилдорлиги, боғу роғларнинг яшнаб туриши, яйловларнинг маҳсулдорлиги, ноёб ҳайвон ва ўсимлик турларининг, тўқайзорларнинг сақланиши, сувларнинг тозалиги аввало Орол денгизининг сақланиш даражаси ва дарёнинг софлиги билан ўлчаниши аён.

Шу боисдан КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг «Қорақалпоғистон АССРнинг иқтисодий ва социал ривожланишини янада жадаллаштириш чоралари тўғрисида»ги қарорида кўрсатилганидек, Амударёга коллектор-дренаж сувларни оқизишни тўхтатиш керак. Бунинг учун қардош республикалар билан келишиб тезроқ Амударё ва Сирдарёга параллел қилиб катта канал-коллектор қуриш ва барча зах-дренаж сувларни Орол денгизга оқизиш лозим. Шундай қилинса, дарёлар сувининг тозалигини тиклаган, суғориладиган ерларда йиғилиб, уларни шўрга айлантираётган тузлардан қутулган, Орол денгизи янада қуриб кетишининг олдини олган бўлардик.

Маълумотларга қараганда, Орол денгизи бассейнида коллектор-дренаж сувлари йилига 34 кубкилометрни ташкил қилади. Бу Зарафшондек олтита катта дарёнинг сувига тенгдир. Шундан камида 25 кубкилометр коллектор-дренаж сувларни Оролга етказиб бериш мумкин. Бу сув билан денгизнинг аввалги қаддини тиклаб бўлмайди, албатта. Шунингдек,денгиз аввалгидай мовий, тоза бўлмаса-да, Орол яшайверади, иқлимнинг янада кескинлашиш хавфи камаяди. Қишлоқ хўжалик зараркунандаларига қарши курашнинг биологик усуллари тўлиқ жорий қилинса, ўғитлардан оқилона фойдаланилса, коллектор-дренаж сувларига тушаётган гербицидлар каби химиявий моддалар камаяди. **Сувни тежаб-тергаб фойдаланишни ўрганиб, денгизга 7—10 кубкилометр дарё суви бера олсак, у вақтда Орол тоза, мовий денгизга айланади.**

Демак, коллектор-дренаж сувларни Орол денгизига етказиб берувчи каналлар қазиш шу куннинг энг долзарб вазифасидир. Бу чинакамига умумхалқ қурилиши, ҳеч кечиктириб бўлмайдиган иш. Бу мамлакатимизнинг қудратини, халқ фаровонлигини янада кўтариш тўғрисидаги КПСС XXVII съезди қарорларини бажариш борасида муҳим босқич бўлади.

С. ҚОБУЛОВ,
Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Қорақалпоғистон филиалининг катта илмий ходими.

ОРОЛ ФАРЁДИ

Кўнглимга шеър ишқи тушган маҳалдан,
Руҳим самоларда учган маҳалдан
Бир ёруғ қўшиқлар битгим келади;
Қасидалар атаб ҳаётга, бир кун
Бахтиёр умримга ясалгач якун,
Шукронамни айтиб, кетгим келади.
Аммо мавжуд экан жаҳолат, исён,
Ғоҳо дунёдаги энг собир инсон —
Ҳатто шоирнинг ҳам феъли тор бўлур;
Аммо оғриқ етиб тургач суякка,
...йратим сочилиб еру фалакка,
...ганим шеър эмас, фельетон бўлур.
...рмуш ҳам азалдан фахрия талаб,
...у ғояларни масхара айлаб,
...икор мухолифлар тарқатар игво.
... фақат яшармиз гўзал ҳислар деб,
...Оролни ўлдирар коммунистлар» деб,
...т эл журналлари кўтарар ғавғо.
...изга расм бўлиб «Қуллуқ-», «Ура»!лар,
Коммунадан фоллар очдик, жўралар!
Баъзан ҳақ сўз айтган, руҳини янчдик.
Орол ҳам ёнмоқда ёлғон тиғида,
Саҳро, қумликларнинг оралиғида —
Бенаф қолаётган кўҳна бир ганчдек.
Элнинг бор давлати — шоирнинг мулки,
Бу қайсар таънамнинг изоҳи шулки,
Бизни суриштирар тарих йўллари:
Орол-ку—турғун сув, боқинглар дейди,
Сиз ўлганмидингиз, оқинлар, дейди,
Ватан шоирлари —халқнинг тиллари!
Бир замон Шевченко размлар солиб,
Орол бўйларида расмлар солиб,
Диёр эҳтиромин топди-ку, ахир.
Бир кун Маъруф Жалил борди ботиниб,
Айтиб қочаётган Орол додини,
Ҳасрати унчалик топмади қадр.
Шоир ночор бўлса, қодир ким бўлар!
Кўзига туз тўлиб, балиқлар ўлар,
Чирик қамишзорлар нималар айтсин!
Шоир ночор бўлса, денгиз ҳолиний,
Ўрта Осиёнинг истиқболини
Қумга ботиб ётган кемалар айтсин!
Бизлар шўр ювамиз —қочади Орол,
Бизлар чўл қуvамиз —қочади Орол.
Тобора кўксимда ўсар аланга:
Сўзим ерда қолиб, билдирмай ўтсам,
Ер узра бир кўзгу қолдирмай ўтсам,
Нима ёдгор қолар мендан боламга!!
Нур олса, ёшланиб кўз тоза бўлур,
Пок уммон ойнага андоза бўлур —
Самонинг ердаги кўзгуси —Орол.
Ё қадим китобда битилган янглиғ
Ойнинг омонлиғи Оролга боғлиқ!
Сенсиз ойлар оғир бўлғуси, Орол!
О, саксон еттинчи йилнинг баҳори!
[Тарих унутмасин!] Ёмғир юбориб,
Ўзи мадад қилди табиат, ёҳу!
Қанча селлар келди, дарёлар тўлди,
Қишлоқлар ювилди, қурбон ҳам бўлди,
Оролга тушмади... бирон қатра сув!
Оқибат ўчмасин дарагинг сенинг,
О, Орол! О, шўрлик юрагим менинг,
Инсон балосидан, ахир, қайтайин!
Сенга туташса-ю жон томирларим,
Томчи қон тушмаса бағрингга, бағрим,
Сўйла, мен арзимни кимга айтайин!!
Жайҳунни чўлларга сургун қилганлар,
«Оби ҳаёт», дея кўкрак керганлар
Ҳар ёғин тўлдирди мукофотларга.
Олтмиш пуд гап бериб ҳар гектар тилдан,
Халқнинг юрагини топтаган, тилган
Мушарраф бўлди-ку илтифотларга!
Саккиз газ туз узра сувомбор қурдик,
Қушлари тарк этган боғларин кўрдик,
Наҳотки, одамзод шунчалар кўрдир!
Қўлимда ҳужжат йўқ, ва лекин боққин:
Далилга ҳожат йўқ, ерларга оққан
Ўшал Туямўйин сувлари шўрдир.
Раво кўрилмади бизларга сув деб,
Ёқа йиртаверманг «фарёд!» деб «Уа!» деб,
Табиат офатдан сақланди бир бор:
Сибирь дарёси ҳам тўлдирмас уни,
Аксинча, келгувчи ҳар қатра сувни
Қайта пахта қилиб яратмоқ даркор.
Пахта деб дарёни ютиб саҳролар,
Меҳнатга яраша олмай баҳолар,
Кўп йиллар куйди-ку деҳқоннинг дили.
Оҳ, гўдак ўлганлар деса ҳам замин,
Кўпайинг, ўғлонлар, деса ҳам замин,
Чиқди туғилмаган инсон қотили:
Орол ўлган билан ўлмас-ку халқим,
Бир ширин киноя айласам, балким,
Ҳар ерда ҳам пахта экаверар эл.
Ҳар қанча ўқитманг Ватан дарсини,
Тақдир, деб ичига ютиб арзини,
«Ватан, бу — пахта» деб кетаверар эл.
Не заҳар сочса ҳам алюминзавод,
Ҳатто хавф остида қолса ҳам ҳаёт,
«Керакли завод» деб қуллуқ қилар бас.
Сувомбор қурсак ҳам халқнинг бошида—
Саксон газ юксакда —тоғнинг тўшида,
«Номи Тўполон-ку» дея ўйламас.
О, баъзан кўкларга от қўйгим келар,
Ғафлат дунёсига ўт қўйгим келар!
Оролнинг тузларин қўшсам сўзимга,
Биз бундоқ жаҳолат лойига ботсак,
Ҳосилдор ерларни букун йўқотсак,
Ким билан борамиз Коммунизмга!
Хуллас: ярашмайди сохта муроса,
Алҳазар, деб букун қилсам хулоса,
Орол қуриганда ҳаёл қурийди;
Оқибат заволин топар номус, бурд,
Орол қуриганда қуримасми юрт!
Халқнинг шуурида савол қурийди.
О, халқим, беғараз улфатим сенсан,
Рағбатим, ҳасратим, давлатим сенсан,
Бошга мушкул тушса, айламасман дод;
Мен асло йўқликка хатлар битмасман,
Ҳар кимга бош эгиб, нола этмасман,
Халқим, меҳнатингдан келади нажот!

Мирза КЕНЖАБОЕВ.

000700778-СЧЁТГА

БИР КУНЛИК ИШ ҲАҚИ

Орол денгизини сақлаб қолиш—шу куннинг муҳим вазифаларидан бири. Чунки унинг аҳамияти Ўрта Осиё регионини учун ғоят қимматлидир. Бу республика олимларидан самарали ишлашни талаб этмоқда. Коммунистик партиямиз томонидан ишлаб чиқилган ресурсларни тежаш программаси, шунингдек, сув эҳтиёжини тартибга келтириш, мелиоратив ва суғориш системаларини такомиллаштириш, қишлоқ хўжалигини илмий асосланган системалар асосида олиб боришни жорий этиш, суғориладиган ерлардан фойдаланишни яхшилаш ва бошқа муаммоларни амалга ошириш ҳар биримизнинг ватанпарварлик бурчимиздир.

Институтимиз коллективи Ўзбекистон Ёзувчилар союзида ташкил этилган жамоатчилик асосида Орол денгизини сақлаб қолиш комитетининг даъватига республика Фанлар академияси илмий муассасалари орасида биринчилар қаторида қўшилди. Куни-кеча институт умумий йиғилишида бир кунлик иш ҳақини Орол фондига ўтказишга қарор қилинди.

О. ҲИКМАТОВ,
Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Экономика институтининг директори.
Р. УБАЙДУЛЛАЕВА,
директор ўринбосари.
Н. ФАЙЗИЕВ,
партия ташкилоти секретарининг ўринбосари.

• Украина ССРда Ўзбекистон адабиёти ва санъати кунлари

Учрашувлар, вернисажлар...

Украина ССРда Ўзбекистон адбиёти ва санъати кунлари қатнашчилари бўлган Ўзбекистон вакиллари 3 июль куни Украина пойтахти марказига, Крешчатикга, Коммунистик партия билан Совет давлатининг асосчиси Владимир Ильич Ленин ҳайкали ёнига келишди.

Халқлар тенглиги ва қардошлигига асосланган ленинча миллий сиёсат социал ривожланишнинг кенг истиқболларини очиб бериб, бузилмас иттифоқимиз республикаларининг бундан буён ҳам тараққиёт ва бунёдкорлик йўлидан дадил боришига имкон яратди.

Ўзбекистон ССР делегациясининг аъзолари монумент пойига гуллар қўйдилар.

Сўнгра адабиёт ва санъат кунларининг қатнашчилари Украина пойтахтининг бош майдонига йўл олдилар. Улуғ Октябрь социалистик революцияси шарафига ўрнатилган монумент атрофидаги ёрқин чинни гуллар Улуғ Октябрь ғояларига, кўп миллатли Ватанимиз халқларининг бузилмас дўстлигига совет кишилари садоқатининг рамзи сифатида ял-ял ёниб турибди.

Абадий шон-шуҳрат парки. Ўзбекистон вакиллари Номаълум солдат қабрига ўрнатилган ёдгорлик лавҳаси ёнида фашист босқинчиларига қарши курашда ўз ҳаётини қурбон қилган совет жангчиларининг ёрқин хотирасини ҳурмат билан эсга олдилар.

Ўзбекистонликлар учун қизғин, воқеаларга бой кунлар бошланди. Республика Рассомлар уйида Ўзбекистон тасвирий санъати виставкаси очилди. Бу ерда беш юздан ортиқ тасвирий санъат, ҳайкалтарошлик, графика асарлари қўйилган. Манзарали—амалий санъат усталари экспозицияси одамлар билан гавжум. Сўзаналар, зардўзлик, мисгарлик ва ўймакорлик буюмлари ўзбек халқининг истеъдодини, унинг бой анъаналарини намойиш қилмоқда. Бу ерда Совет Ўзбекистонининг бугунги кунига бағишланган фотовиставка ташкил этилган.

Шаҳарнинг энг яхши «Киевская Русь» кинотеатрида ўзбек фильмлари кинофестивали очилди. «Алвидо, ғўр ёшлигим!», «Бўлмаган воқеа», «Севишганлар» бадиий ленталари, саргузашт-ҳужжатли ва мультипликацион фильмлар намойиш қилинмоқда.

Ўзбекистон кинематографчиларининг асарлари шаҳарнинг яна 3 та кинотеатрида кўрсатилади.

Бугун минглаб киевликлар Ўзбекистон нашриётлари чиқарган китоблар ва буклетларни ҳарид қилдилар. Шаҳардаги энг катта «Книжний мир» китоб магазинида ўзбек авторлари асарларининг савдо кўргазмаси очилди.

Ўзбек миллий таомларининг усталари «Столичний» ва «Курени» ресторанларида мезбон бўлишди. Киевликлар ва Украина пойтахтининг меҳмонлари шарқ таомларидан татиб кўриш ва уни баҳолаш имкониятига эга бўлдилар.

Қардош республикалар маданият ва санъат арбобларининг учрашувлари ва ижодий мунозаралари вернисажлар, кинофестиваль ҳамда виставкалар очилиши билан бошланди. Бу тадбирлар дўстона алоқаларни ўзаро бойитиш, мустаҳкамлаш ва ривожлантиришга қаратилган.

Кечқурун «Украина» маданият саройида Украинада Ўзбекистон ССР адабиёти ва санъати кунлари тантанали очилди. Катта байрам концерти берилди.

Киев.
(ЎзТАГ махсус мухбирлари).

Суратда: Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист И. Жалилов, СССР халқ артистлари М. Стефюк (Киев) ва Б. Қориевалар ўзаро суҳбатда.

Ф. ҚУРБОНБОЕВ фотоси. ТАСС-ЎзТАГ телефотоси.

Ўзбекистон рассомларининг кўргазмаси

МОСКВА, 4 июль (ТАСС). Кеча Москвадаги Марказий Рассомлар уйида очилган кўргазма Ўзбекистон тасвирий санъати усталарининг ижоди билан таништиради. Экспозицияга 200 дан ортиқ тасвирий санъат, графика, ҳайкалтарошлик асарлари қўйилган. Муаллифлар ўз ишларида миллий анъаналарни авайлаб сақлаётган замондошларни мадҳ этиб, табиатнинг оромбахш жойларини акс эттирганлар. Кўргазма қатнашчиларидан Виктор Апухтин, Вячеслав Ахунов, Аслиддин Исаев, Марат Содиқов, Азамат Хатамов асарлари Совет Иттифоқининг турли шаҳарларида кўп маротаба намойиш қилинган.

(ТАСС).

АНЪАНАЛАРГА САДОҚАТ

Бугун—Денгиз ва дарё флоти ходимлари куни

Асов Аму соҳиллари бўйлаб дарё порти томон яқинлашар экансиз, ранг-баранг лавҳалар унинг кечаги куни, тарихи билан таништиради. Портнинг барпо этилиши, ундан дастлаб қайси мақсадларда фойдаланилгани бир-бир кўз ўнгингиздан ўтади.

Унга 1887 йилда асос солинган. Ўша даврларда ўзига хос стратегик зона, деб ҳисобланган Амударё соҳилида кичик ҳарбий флотилия ташкил этилди.

Улуғ Октябрь социалистик революцияси ғалаба қозонгач, бир йил ўтар-ўтмас флотилия Халқ Комиссарлари Советининг қарорига мувофиқ национализация қилинди.

Туркистон ўлкасида рўй берган тарихий ўзгаришларда бу флотилиянинг ҳам ўз ўрни сезилиб туради. Жаҳондаги биринчи социалистик давлат қўлига ўтган бу бўлинма революциядан кейинги суронли йилларда халқ манфаатлари учун хизмат қилди.

1920 йилнинг охирларида Туркистон Ҳарбий фронти қўмондони буйруғига мувофиқ флотилия Бухоро амирига қарши курашга кўмаклашиш учун ҳарбий қўшинлар группаси составига киритилди. Унинг олдига қўйилган революцион вазифа — душман аскарларини қирғоқ мудофаа позицияларига яқин келтирмаслик ва дарёни сузиб ўтишига йўл қўймасликдан иборат эди.

Бу вазифани бажариш учун флотилия тўрт группага бўлиниб иш кўрди. Бу операциядаги ҳаракатлар қўмондонлик томонидан юқори баҳоланди. 1923 йилда флотилиядан ҳарбий мақсадларда фойдаланишнинг эҳтиёжи қолмаганлиги сабабли у тугатилиб, Ўрта Осиё пароходчилиги тузилди.

Йиллар ўтиши билан бу кичик хўжалик замонавий пристанга, сўнгра йирик дарё портига айланди. Юкларни ортиш-тушириш жараёнлари механизациялаштирилди.

Айниқса, сўнгги йилларда Термиз дарё порти ишида ўзгаришлар яққолроқ сезила бошлади. Замонавий техника воситалари ва қурилмалар ўрнатилди. Порт қудратли кемалар, кучли баржаларга эга бўлди. Бу ердан тажрибали дарёчилар, кема бошқариш усталари етишиб чиқдилар. И. Ҳайдаров, Т. Каримов, Г. Лашманов, О. Бойназаров каби ўнлаб ўз касбининг усталари портнинг юлдузларига айландилар.

Бутун умрини порт ишини жонлантириш ва миллий кадрлар тайёрлашга бағишлаган Қора Ҳотамов оддий қайиқчиликдан кема капитани даржасига кўтарилди. Унинг узоқ муддатли самарали меҳнатлари партия ва ҳукуматимиз томонидан муносиб тақдирланди. Қора Ҳотамов Социалистик Меҳнат Қаҳрамони деган юксак унвонга муяссар бўлди.

Соҳил шунқорлари бугунги кунда портнинг шонли анъаналарини давом эттириб, меҳнатда янги-янги ютуқларни қўлга киритмоқдалар. Социалистик мусобақанинг тўғри йўлга қўйилиши туфайли давлат планлари ортиғи билан бажариляпти. Шу йилнинг олти ойи давомида планга қўшимча равишда 38,5 минг тонна юк ўтказилди. 59,9 тонна юк поддонларда манзилга етказилди. Беш ойлик топшириқ 114 процент бажарилди.

Дарё порти ишчи-хизматчилари ўзларининг анъанавий касб байрамларини меҳнатдаги муносиб ютуқлари билан нишонлар эканлар, бугунги рекорд кўрсаткични эртага оддий нормага айлантириш зарурлигини чуқур ҳис қилмоқдалар. Зеро, куни кеча Москвада бўлиб ўтган КПСС Марказий Комитетининг 1987 йил июнь Пленуми қарорлари шунга даъват этмоқда.

Ҳ. ТОШЕВ.

• Спорт

Енгил атлетика.:

РЕКОРДЧИНИНГ МУКОФОТИ

Лангар билан сакраш устаси, жаҳон рекордчиси Сергей Бубка ўтган йилнинг энг яхши енгил атлетикачиси сифатида махсус мукофотга лойиқ кўрилди. Стокгольмда спорт журналистикаси Халқаро уюшмасининг енгил атлетика бўйича комиссияси шундай қарорга келди. Совет спортчиси яқинда Прагада ўтказилган халқаро мусобақада 6 метр 3 сантиметрли марраны эгаллаб, ўз рекордини икки сантиметрга яхшилаш билан жаҳоннинг энг кучли сакровчиси эканини амалда намойиш этган эди.

Мерганлик:

ФАХРЛИ ЎРИН

Москва областининг Митишчи шаҳарчасида ўтказилган халқаро турнир мухлисларда яхши таассурот қолдирди. 50 метрли масофадан кичик калибрли милтиқ билан нишонга олишда москвалик М. Суслова 599 очко тўплаб зафар қучди. Болгариялик В. Лечевая билан ригалик Д. Осолинкер иккинчи ҳамда учинчи ўринни эгаллашди. Ана шундай милтиқ билан ётиб нишонга олишда болгариялик П. Запрянов биринчи бўлди. Х. Хайльфорт (ГДР) иккинчи ўринни олди. Тошкентлик С. Иваненко бронза медалини қўлга киритди.

Кўпкураш:

СУЗИБ ҲАМ ЮГУРИБ

Республикамизда денгиз кўпкураши баҳслари оммавийлик касб этмоқда. Тошкент денгизида ўтказилган мусобақа спортнинг техник ва ҳарбий-амалий тури бўйича республика ўқувчилари спорт ўйинларига ҳозирлик кўришда муҳим роль ўйнади. Ёш спортчилар сузиш, эшкак эшиш, елканли қайиқни бошқариш, мерганлик ва югуриш бўйича маҳорат кўрсатдилар. Бундай ўзига хос синовдан муваффақиятли ўтишда Тошкент область командасининг аъзоси А. Парков юқори натижага эришди. У 4541 очко тўплаб, спорт мастерлигига номзод нормативини такрорлади. Умумкоманда ҳисобида пойтахт области ДОСААФчилари пешқадамлик қилишди. Тошкент шаҳри ва Навоий области командалари иккинчи ҳамда учинчи ўринларни эгаллашди.

Редактор Л. ҚАЮМОВ.

РЕКЛАМА ва ЭЪЛОНЛАР

Ўзбекистон сабзавот, полиз экинлари ва картошка илмий-тадқиқот институти

ХОРАЗМ ТАЯНЧ ПУНКТИДАГИ КИЧИК ИЛМИЙ ХОДИМ
ВАКАНТ ВАЗИФАСИГА
КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Конкурс муддати — 13 июлгача.

Мурожаат учун адрес: Тошкент область, Тошкент район, «Кўксарой» алоқа бўлими.

Ўзбекистон ССР Фанлар академияси

ЯДРО-ФИЗИКАСИ ИНСТИТУТИ
ВАКАНТ ВАЗИФАГА
КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

катта илмий ходим: қаттиқ жисм физикаси мутахассислиги бўйича.

Конкурс муддати —1 августгача.

Конкурслар тўғрисидаги Низомга кўра тайёрланган ҳужжатлар қуйидаги адресга юборилсин: 702132, Тошкент шаҳри, Куйбишев райони, Улуғбек посёлкаси. Справкалар учун телефон 69-41-59.

Ўзбекистон ССР Фанлар академияси

СЕЙСМОЛОГИЯ ИНСТИТУТИ
вакант вазифага
КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

илмий ходим: амалий ва системали математика таъминоти (сейсмологик тадқиқотларни математик моделлаштириш ва автоматлаштириш лабораторияси).

Конкурс муддати —11 июлгача.

Ҳужжатлар қуйидаги адресда қабул қилинади: 700128, Тошкент шаҳри, Хуршид кўчаси, 3-уй.

Справкалар учун телефон 41-43-44.

Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш министрлиги

ТОШКЕНТ ФАРМАЦЕВТИКА ИНСТИТУТИ
Кафедралар бўйича
ВАКАНТ ВАЗИФАЛАРГА
КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

доцентлар: фармацевтикани ташкил қилиш ва унинг иқтисоди, КПСС тарихи ва сиёсий иқтисод;

кичик илмий ходим: марказий илмий-тадқиқот лабораторияси.

Конкурс муддати —11 июлгача.

Адрес: Тошкент шаҳри, 15-алоқа бўлими, Космонавтлар проспекти, 45-уй.

СССР Соғлиқни сақлаш министрлиги

ЎРТА ОСИЁ МЕДИЦИНА-ПЕДИАТРИЯ ИНСТИТУТИ
Кафедралар бўйича
ПРОФЕССОР-ЎҚИТУВЧИЛАР СОСТАВИДАГИ
ВАКАНТ ВАЗИФАЛАРГА
КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Доцентлар: 3-болалар касалликлари кафедраси (3);

Ўқитувчилар: КПСС тарихи (2); фалсафа (2), рус тили.

Конкурс муддати —11 июлгача.

Адрес: Тошкент шаҳри, Чермет кўчаси, 103-уй. (156, 165-автобусларининг «САМПИ» бекати).

Театр

ҲАМЗА НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 5/VII да Келинлар қўзғолони (19.30).

Тошкент давлат университети ректорати, математика факультети коллективи факультет деканининг ўринбосари, доцент Х. Ориповга онаси

Бувихон ОРИПОВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

ТВ — ҲАФТАЛИК ПРОГРАММА — ТВ

6 июль, душанба

МТ-I. 8.00 — Зарядка. Мультфильм. Музика. 8.30 — Время. 9.10 — Футбол шарҳи. 9.55 — «Славянканинг хайрлашуви». Бадиий фильм. 11.15 — Концерт. 12.00 ва 16.30 — Янгиликлар. 16.45 — РСФСРда хизмат кўрсатган артист А. Корсаков чалади. 17.00 — Рус тили. 17.30 — Кинопрограмма. 18.00 — Жадаллаштириш ва қайта қуриш. 18.30 — Футбол шарҳи. 19.15 — Дунё воқеалари. 19.30 — Мультфильмлар. 19.45 — «Фома Гордеев». Фильм-спектакль. 21.30 — Время. 22.05—«Форма Гордеев». Фильм-спектаклнинг давоми. 23.10 — Дунё воқеалари. 23.25 — Фильм-концерт.

МТ-II. 9.00 — Гимнастика. 9.20 — Рус қўшиқлари хорининг чиқиши. 9.40 — Ҳужжатли фильмлар. 10.20 — Фортепьянода тўрт қўллаб чалиш учун лавҳалар. 10.45 — Фан ва турмуш. 11.15 — «Кеча келибоқ». Бадиий фильм. 12.25 — Мультфильмлар. 12.55 — Болалар учун фильм. 14.10 — Ҳужжатли фильм. 14.40 — Янгиликлар. 14.50 — СССР халқ артисти, композитор В. Ямпиловнинг авторлик кечаси. 18.30 — Янгиликлар. 18.45 — Совет Иттифоқига хизмат қиламан! 19.45 — Теннис. Халқаро турнир. 20.30 — Хайрли тун кичкинтойлар! 20.45 — Халқаро панорама. 21.30 — Время. 22.05 — Теннис. Халқаро турнир. 23.05 — Ҳужжатли фильм. 24.00 — Янгиликлар.

ЎзТВ-I. 7.10 — Ритмик гимнастика. 7.30 —Салом, кичкинтойлар! 7.40 —Ватанимни шарафлайман. 7.50 —Телефильм. 8.00 — Ахборот. 8.20 — Тонгги таронала. 8.30— Болалар учун фильм. 17.30 — Янгиликлар. 17.40 — Абитуриент—87. 18.15 —Ёшлик. 19.00 — Футбол. СССР кубоги. 1/16 финал. «Қайрат» —«Пахтакор». Танаффусда— Ахборот. 20.50 — Ахборот. 21.10 — Телефильм. 21.30 — Время. 22.05—«Олтинчи июль». Бадиий фильм.

ЎзТВ-II. 19.35 — Пионер лагерлари ёнгиндан сақлансин. 20.05 — Телефильм. 20.30 — Бахши шоирлар ва халқ созандалари телеконкурси. 21.30 — Время. **Душанба.** 22.05 — «Сен менинг илҳомимсан». Бадиий фильм. 23.20 — Шу куннинг янгиликлари.

7 июль, сешанба

МТ-I. 8.00 — Зарядка. Мультфильм. Музика. 8.30 — Время. 9.15 —«Нега улар Эвансни сўрашмади?». Бадиий фильм, 1-серия. 10.25 — «Фома Гордеев». фильм-спектакль. 13.10 ва 16.30 — Янгиликлар. 16.45 — Болаларга ҳайвонлар ҳақида. 17.15 — Чемпионларнинг сабоқлари. 18.00 — Фильм-концерт. 18.40 — Икки партком... икки хил ёндашиш. 19.15 — Дунё воқеалари. 19.30 — Ҳушёрлик — ҳаёт нормаси. 20.20 — «Нега улар Эвансни сўрашмади?». Бадиий фильм, 1-серия 21.30 — Время. 22.05 — Бизда Останкинода. 1-кўрсатув. 23.05 — Дунё воқеалари 23.20 — Баскетбол шарҳи.

МТ-II. 9.00 — Гимнастика 9.20 — Урал тароналари 9.40 — Ҳужжатли фильм. 9.55 — Вудильник. 10.25 — Қисқа метражли бадиий фильмлар. 11.25 — Рус тили. 11.55 — Француз тили. 12.25 — Мультфильмлар. 12.45 — Болалар учун фильм. 14.00 — Совет ёзувчиларининг ҳикоялари. 15.15 — Янгиликлар. 15.25 — Оренбург телевидение студиясининг программаси. 18.30 — Янгиликлар. 18.45 — Ритмик гимнастика. 19.15 — Қишлоқ янгиликлари. 20.15 — «Концертино» квинтети ижро этади. 20 .30— Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.45 — ...16 ёшгача ва ундан катталар. 21.30 — Время. 22.05 — «Ринша». Бадиий фильм. 23.45 — Янгиликлар.

ЎзТВ-I. 7.10 — Ритмик гимнастика. 7.30 — Салом, кичкинтойлар! 7.40 — Телефильм. 8.00 — Ахборот. 8.20 —Тонгги тароналар. 8.30 — Болалар учун фильм. 17.30 — Янгиликлар. 17.40 — Абитуриент—87. 18.15 — Мультфильм. 18.25 — Бойчечак. 19.00 — Иқтисодий шарҳ. 19.30 — Ахборот. 19.45 — Телевизион новеллалар театри. А. Ҳабиб. «Фалакнинг гардиши». 20.30 — Ахборот. 20.50 — Ўзбек қўйларидан концерт. 21.30 — Время. 20.05 — «Бекатда уч соат». Бадиий фильм.

ЎзТВ-II. 19.35 — «Ҳаммасига Залина айбдор». Бадиий фильм. 20.50 — «Бензин дарёсида» Қўшма рейд. 21.30 — Время. **ФРУНЗЕ.** 22.05 —«Борсн узра булутлар». Бадиий фильм

8 июль, чоршанба

МТ-I. 8.00 — Зарядка. Мультфильм. Музика. 8.30 — Время. 9.15 — «Нега, улар Эвансни сўрашмади?» Бадиий фильм, 1 ва 2-серияларп. 11.25 —Ҳайвонот оламида. 12.25 — Концерт. 12.45 — Янгиликлар. 16.30 — Янгиликлар. 16.45 — Халқ ижодиёти. 17.30 — Жазоир телевидениесининг программаси. 17.50 — Фалсафий суҳбатлар. 18.30 — Дунё ва ёшлар. 19.05 — Мультфильм. 19.15 — Дунё воқеалари. 19.30 —Л. Бетховен. Кореолан увертюраси. 19.40 —Қайта қуриш: навбатдаги қадам. 20.30 — «Нега улар Эвансни сўрашмади?». Бадиий фильм, 3-серия. 21.30 — Время. 22.05 — СССР халқ артисти Е. Лебедев кечасига таклифнома. 23.05 — Дунё воқеалари. 23.20 — В. А. Моцарт. Фортепьяно ва оркестр учун 14-концерт.

МТ-II. 9.00 — Гимнастика. 9.20 — Фильм-концерт. 10.00 —Илмий-оммабоп фильм. 10.50 — Концерт. 11.20 — «Сени кўргани кўзим йўқ». Бадиий фильм. 12.35 —Мультфильмлар. 13.05 — Болалар учун фильм. 14.25 — Немис тили. 14.55 — Шахмат мактаби. 15.25 — Янгиликлар. 15.35 —Чечен-Ингушия телевидениесининг программаси. 18.30 — Янгиликлар. — 18.40 — Жаҳон музиқа маданияти ҳазинасидан. 19.45 — Ҳамма учун ва ҳар бир киши учун. 20.30 — Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.45 — Музикали киоск. 21.20 — Ҳужжатли фильм. 21.30 — Время. 22.05 — Эстрада томошалари. 23.55 — Янгиликлар.

ЎзТВ-I. 7.10 — Ритмик гимнастика. 7.30 —Салом, кичкинтойлар! 7.40 — Пионер телетайпи. 7.50 — Телефильм. 8.00 — Тонгги тароналар. 8.30 — Болалар учун фильм. 17.30 — Янгиликлар. 17.40 — «Абитуриент—87» 18.15 — Мультфильм. 18.25 —Ўн йиллар оша учрашув. 19.05 —Африка муаммолари ва уларнинг ечими. 19.30 — Ахборот. 19.45 — М. Ф. Охундов туғилган кунининг 175 йиллигига. 20.20 — Ҳужжатли фильм. 20.30 — Ахборот. 20.50 — Дўстларимиз тароналари. 21.30 — Время. 22.05 — Хат ва ҳаёт. 22.45— Мусиқа жавони. 23.30 —Бугун оламда нима гап?

ЎзТВ-II. 19.35 — Классик куй шинавандаларига. 20.05— Ритмик гимнастика. 20.30 — Одамлар орасида. 20.50 — Телефильм. 21.00 —Ёдгорликларни асраш — ҳар биримизнинг бурчимиз. 21.30 — Время. **ДУШАНБА.** 22.05 — КВН-87. 23.35 — Шу куннинг янгиликлари.

9 июль, пайшанба

МТ-I. 8.00 — Зарядка. Мультфильм. Музика. 8.30 — Время. 9.15 — «Нега улар Эвансни сўрашмади?». Бадиий фильм. 2 ва 3-сериялар. 11.20 — Ҳужжатли фильм. 11.40 ва 16.30— Янгиликлар. 16.45 ...16 ёшгача ва ундан катталар. 17.30 — Ҳужжатли фильм. 18.05 — Сўзни амалда иш билан оқла. 18.35 — Инсон ва қонун. 19.15 —Дунё воқеалари. 19.30 — Фан ва турмуш. 20.15 — Ералаш. 20.25 — «Нега улар Эвансни сўрашмади?» Бадиий фильм. 3-серия. 21.30 —Время. 22.05 — Давомли суҳбат. 23.15 Дунё воқеалари. 23.30 — Сиз бунга қодирсиз.

МТ-II. 9.00 — Гимнастика. 9.20 — Фильм-концерт. 9.50 Ҳужжатли фильм. 10.20 — Бошловчи спортчиларга чемпионлар маслаҳатлари. 11.00 —Испан тили. 11.30 — «Аълолар жиддий ҳазиллашадилар». Бадиий фильм. 12.55 —Мультфильмлар. 13.15 — Концерт. 15.25 — Янгиликлар. 15.35 — «Олимпия» концерт залида. 18.30 — Янгиликлар. 18.45 — «Смеричка» ансамбли куйлайди. 18.55 — «Камолот сари олис йўл». Бадиий фильм. 20.15 — Хайрли тун кичкинтойлар! 20.30 — Студентларнинг жаҳон ёзги ўйинлари. 21.30 — Время. 22.05 — Ҳужжатли фильм. 22.30 —Футбол. «Спартак» — «Шахтёр». 23.15 — Концерт. 23.35 —Янгиликлар.

ЎзТВ-I. 7.10 — Ритмик гимнастика. 7.30 — Салом, кичкинтойлар! 7. 40 — Телефильм. 8.20 — Тонгги тароналар. 8.30 — Болалар учун фильм. 17.30 — Янгиликлар. 17.40 — Абитуриент—87. 18.15 — Фильм-концерт. 18.40 — Мультфильм. 19.00 — Қайта қуриш: экономикани бошқариш ва унинг муаммолари. 19.30 — Ахборот. 19.45 — Телефильм. 20.00 — Агросаноат ва Озиқ-овқат программаси. 20.30 — Ахборот. 20.50 — Ўзбекистон композиторларининг қўшиқлари. 21.30 — Время. 22.05 — Ягона сиёсий кун. 22.35 — Оламга саёҳат.

ЎзТВ-II. 19.35 — Пионер телетайпи. 19.45 — Телефильм. 20.35 — Реклама. 20.45 —Ёшлик студияси кўрсатади. 21.30 — Время. **ФРУНЗЕ.** 22.05 — Партия турмуши. 22.30 — «Инсон омили». Бадиий фильм.

10 июль, жума

МТ-I. 8.00 — Зарядка. Мультфильм. Музика. 8.30 —Время. 9.15 — «Нега улар Эвансни сўрашмади?». Бадиий фильм. 3-серия. 10.20 — «Сергей Есенин юрти қўшиқлари». 11.05 — Дунё ва ёшлар. 11.40 ва 16.30 — Янгиликлар. 16.45 — «Смок ва кичкинтой!» Бадиий фильм, 2-серия. 18.10 — «Рус музейи», «Санъат олами» ва «Рус рассомлари иттифоқи» бирлашмалари. 18.40 — Сиз яратган боғ. 19.10 — Дунё воқеалари. 19.25 — Иқтисодий билимлар университети. 19.55 — «Лобар аёл». Бадиий фильм. 21.30 — Время. 22.05 — «1987 йил қўшиқлари». 00.05 — Дунё воқеалари. 00.15 — Кинопанорама.

МТ-II. 9.00 — Гимнастика. 9.20 — Ҳужжатли фильм. 10.10 — «Камолот сари олис йўл». Бадиий фильм. 11.30 — Чет эл композиторлари ижодида халқ оҳанглари. 12.30 — «Жаноб гимназист». Бадиий фильм. 13.45 — Инглиз тили. 14.15 — «Онамларнинг мактаби». 14.45 — Оғир атлетика. СССР чемпионати. 15.30 — Янгиликлар. 15.40 — «Демон». СССР халқ артисти А. Степанова ўқийди. 18.20 — Янгиликлар. 18.30 — Ритмик гимнастика. 19.00 — Студентларнинг жаҳон ёзги ўйинлари. 20.30 — Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.45 — Ҳамдўстлик. 21.15 —Концерт. 21.30 — Время. 22.05 — Футбол. «Днепр» — «Динамо» (К). 23.45 — Янгиликлар.

ЎзТВ-I. 7.10 — Ритмик гимнастика. 7.30 — «Салом, кичкинтойлар!» 7.40 — «Ўринбосарлар улғаймоқда». 8.00 — — Ахборот. 8.20 — Тонгги тароналар. 8.30 — Болалар учун фильм. 17.30 — Янгиликлар. 17.40 —«Абитуриент—87». 18.15 — «Қизиқарли учрашувлар». 18.50 — Телефильм. 19.10 — Бир актёр театри. 19.30 — Ахборот. 19.45 — Ҳужжатли фильм. 20.00 — «Социалистик қонунчилик ва демократия». 20.30 — Ахборот. 20.50 — «Қизлар гулдастаси». 21.30 — Время. 22.05 «Шайтон малайлари». Бадиий фильм. 23.25— «Бугун оламда нима гап?»

ЎзТВ-II. 19.35 — Ритмик гимнастика. 20.00 — «Инсон ва табиат». 20.50 — «Коллектив пудрат амалда». 21.30 — Время. **ФРУНЗЕ.** 22.05 — Ёшлар информацион-музикали программаси. 23.05 — «Сайёралар намойиши». Бадиий фильм.

11 июль, шанба

МТ-I. 8.00 — Зарядка. Мультфильм. Музика. 8.30 — Время. 9.15 — «Нега ва нима учун?». 9.45 — Ҳужжатли фильм. 10.15 — Ҳамма учун ва ҳар бир киши учун. 10.45 — Ҳужжатли фильм. 11.45 — Ёшлар спектаклларининг Бутуниттифоқ фестивали ҳақида ҳикоя. 13.15 — Мўъжизасиз-мўъжизалар. 14.15 — Ҳамдўстлик. 14.45 — Дунё воқеалари. 15.00 — Чернобилдан репортаж. 15.45 — «Совет қўшиқлари, музикалари, рақслари байрами». 16.35 — «Рейкявикдан кейин. 90-йилларга планлаштириш». 17.50—«Раис». Бадиий фильм, 1 ва 2-сериялар. 20.00 — Камалак. 20.15 — «Кулги кечаси» кўрсатуви саҳифаларида. 21.30 — Время. 22.05 — Шанба оқшомида. 23.55 — «Ярим тунгача ва ярим тундан сўнг».

МТ-II. 9.00 — Гимнастика. 9.20 — «Лобар аёл». Бадиий фильм. 10.55 — Тонгги почта. 11.25 — Ритмик гимнастика. 11.55 — Жаҳон бадиий маданияти. 12.55 — С. Чумакова куйлайди. 13.25 — «Старшина». Бадиий фильм. 14.50 — Ҳужжатли фильм. 15.35 —«Балет, балет, балет...» 16.45 — Останкино концерт студиясида Ч. Айтматов билан учрашув. 18.00 — Ҳаракат хавфсизлиги учун. 18.05 — Студентларнинг жаҳон ёзги ўйинлари. 19.35— Чех филармонияси ёшларга. 20.30 — Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.45 — Здоровье. 21.30 — Время. 22.05 —«Қаҳрамонлик учун бир дақиқа». Бадиий фильм, 1 ва 2-сериялар. 00.15 — Янгиликлар.

ЎзТВ-I. 7.10 — Ритмик гимнастика. 7.30 — «Салом, кичкинтойлар!» 7.40 — Телефильм. 8.00 — Ахборот. 8.20 — Телефильм. 8.30 — Время. 9.15 — «Музика. Яхши кайфият». 9.45 — «Саломат бўлинг.» 10.15 — Концерт. 11.00 —Буни ҳамма билиши ва уддалаши керак. 11.30 — «Дўстим Колька». Бадиий фильм. 12.55 — Интенсивлаш— беш йиллик шиори. 13.25 — «Кураш—паҳлавонлар спорти». 13.55 — «Абитуриент —87». 14.25 — «Дўстимнинг ўғли». Телеспектакль. 15.25 — «Замандас». 18.05 — Мультфильмлар. 18.30 — Пионерлар мамлакатида. 19.30 — Ахборот. 19.45 — Фан уфқлари. 20.15 — Ҳужжатли фильм. 20.30 — Ахборот. 20.50 — «Сени кутарман». Адабий музикали композиция. 21.30 — Время. 22.05 —«Шайтон малайлари жинлар тегирмонида». Бадиий фильм.

ЎзТВ-II. ДУШАНБА. 18.10 — «Мени кичкина деб ўйламанг». 18.40 — Реклама. 18.50—Телефильм. 19.30 —Новости. 19.50 «Гулшани адаб». 20.30 —«Бўстон—III» халқ ижодиёти республика телевизион конкурси. 21.30 —Время. 22.05 — Телевизион конкурс давоми.

12 июль, якшанба

МТ-I. 8.00 — Зарядка. Мультфильм. Музика. 8.30 —Время. 9.10 — Ритмик гимнастика. 9.55 — Спортлото. 10.10 —Будильник. 10.40 —Совет Иттифоқига хизмат қиламан! 12.10 — Саёҳатчилар клуби. 13.10 — Музикали киоск. 13.40 —Қишлоқ янгиликлари. 14.40 — Здоровье. 15.25 — Истеъдод. 15.50 — Ўртоқ қўшиқ. 16.40 — Бизнинг уй. 17.25 — «Даврларга тобе эмас». 18.00 — Мультфильмлар. 18.30 —Халқаро панорама. 19.05 — «Алибобо ва қирқ қароқчи саргузаштлари». Бадиий фильм. 1 ва 2-сериялар. 21.30 Время. 22.05 — А. Ведерников концерти. 23.15 — Илмий оммабоп фильм. 23.35 —Янгиликлар.

МТ-II. 9.00 — Зарядкага сафланинг! 9.15 — Фан ва техника. 9.25 — Рус тили. 9.55 —Тожикистон телевидениесининг программаси. 10.45 — Ҳужжатли фильмлар. 10.25 — Жаҳон музика маданияти хазинасидан. 12.10 — «Қора кўз». Фильм-спектакль. 13.50 — Мультфильм. 14.10 — Танишинг, чет эл цирки. 15.00 — «Адабиёт ва театр». 1-фильм. 16.00 Ҳайвонот оламида. 17.00 — «Тайинлаш». Бадиий фильм. 18.25 — Камалак. 18.40 —Телефильм. 19.10 — Санъат усталари. 20.30 — Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.45 —Дунё ва ёшлар. 21.20 — Ҳужжатли фильм. 21.30 — Время. 22.05— «Нариги дунёлик қайлиқ». Бадиий фильм. 22.25—Студентларнинг ёзги жаҳон ўйинлари. 00.45 — Янгиликлар.

ЎзТВ-I. 7.10 — Ритмик гимнастика. 7.30 — Музикали палитра. 8.00 — Ахборот. 8.20 — Телефильм. 8.30 — Время. 9.15 — «Биргаликда куйлаймиз». 9.35 — Истеъдод. 9.55 — Кинокўрсатув. 10.15 — Қувноқ стартлар. 11.55 — Шахмат мактаби. 12.25 — Студентлар концерти. 13.05 — Техника ижодиёти мактаби. 13.45—Футбол ўйнашни ўрганинг. 14.15 —«Соқов рицарь». Спектакль. 16.25 — Реклама. 18.05 — Мультфильм. 18.30 — «Санъат гунчалари». 19.00 —«Оналар мактаби». 19.30 — Ахборот 19.45 — Бугун —Балиқчилар куни. 20.15 — Телефильм. 20.30 — Ахборот. 20.50 —Дам олиш концерти. 21.30 — Время. 22.05 — «Асов кема». Бадиий фильм.

ЎзТВ-II. ФРУНЗЕ. 14.30 — Мультфильм. 15.00 — «Новинка». 16.20 — Информацион-музикали программа. 17.20—Ҳужжатли фильм. 17.50 — «Музика оламида». 18.30 — Халқаро панорама. 19.15 — Мулоқот. 20.30 — «Юмор байрами». 21.30 — Время. 22.05 — «Зудов, сиз ишдан бўшатилдингиз!». Кинокомедия.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ («Советский Узбекистан») Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР. Издается на узбекском языке

Редакция адреси: 700083, ГСП, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32.

Хатлар ва оммавий ишлар бўлими телефонлари — 33-21-43, 32-53-16, 32-53-20, 32-53-21, 33-11-49, 32-54-06.